

Podaci o Tribunalu

Osnivanje

Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju (Tribunal) uspostavljen je Rezolucijom 827 Saveta bezbednosti UN, 25. maja 1993. godine.

Sedište

Hag, Holandija

Jurisdikcija

Tribunal ima mandat da krivično goni lica odgovorna za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava na teritoriji bivše Jugoslavije, od 1991. godine.

Statutom je utvrđena nadležnost Tribunalala da krivično goni po četiri grupe delikata:

- Teške povrede Ženevskih konvencija od 1949. godine (član 2)
- Kršenje zakona ili običaja rata (član 3)
- Genocid (član 4)
- Zločini protiv čovečnosti (član 5)

Sudije

Predsednik: Klod Žorda (Claude Jorda) (Francuska)

Potpredsednik: Florens Ndepele Muačande Mumba (Florence Ndepele Mwachande Mumba) (Zambija)

Predsedavajuće sudije u Većima: Antonio Kaseze (Antonio Cassese) (Italija), Ričard Džordž Mej (Richard George May) (Ujedinjeno Kraljevstvo), Almiro Simos Rodriges (Almiro Simoes Rodrigues) (Portugalija)

Sudije: Rafael Nijeto Navia (Rafael Nieto Navia) (Kolumbija), Fuad Abdel-Moneim Rijad (Fouad Abdel-Moneim Riad) (Egipat), Lal Čand Vora (Lal Chand Vohrah) (Malezija), Tija

Vang (Tieya Wang) (Kina), Dejvid Entoni Hant (David Anthony Hunt) (Australija), Muhamed Benuna (Mohamed Bennouna) (Maroko), Patrik Lipton Robinson (Patrik Lipton Robinson) (Jamajka), Muhamed Šahabudin (Mohamed Shahabuddeen) (Gvajana) i Patriša Vold (Patricia Wald) (USA).

Tužilac

Glavni tužilac: sudija Karla del Ponte (Carla Del Ponte) (Švajcarska), od 15. septembra 1999. godine.

Zamenik glavnog tužioca: Grejem Bluit (Graham Blewitt) (Australija), od 15. februara 1994. godine.

Sekretarijat

Sekretar: Doroti de Sampajo Garido-Nijg (Dorothee de Sampayo Garrido-Nijgh) (Holandija), od 1. februara 1995. godine.

Zamenik sekretara: Žan-Žak Hajnc (Jean-Jacques Heintz) (Francuska), od 18. aprila 1997. godine.

Osoblje

Od novembra 1999. godine: 851 zaposlen iz 69 zemalja.

Budžet

(izražen u US dolarima)

1993. – 276 000
1994. – 10 800 000
1995. – 25 300 000
1996. – 35 430 622
1997. – 48 587 000
1998. – 64 775 300
1999. – 94 103 800

Pravni postupci Optužbe:

Od osnivanja Tribunala, 91 pojedinac je javno optužen (na osnovu Pravila 53 moguće je neobjavljivanje optužnice do uručenja optuženom/optuženima). Šestorica optuženih više nisu u životu. Optužnica je povučena protiv 18 okrivljenih. Protiv jednog lica je okončan postupak. Trenutno, ukupan broj optuženih je 66 (od kojih neki još nisu uhapšeni, a neki još uvek čekaju na suđenje).

Od 35 optuženih koji se nalaze u postupcima koji su u toku pred Tribunalom, 34 se nalazi u pritvoru, dok se jedan brani sa slobode.

Sedam se nalazi u postupku pred žalbenim većem. Osam čeka izricanje presude i/ili kazne. U postupcima koji su u toku pred Prvostepenim većem nalaze se dva lica. Sedamnaest optuženih je u predsudskom postupku.

Nije privedeno 31 lice.

Nalozi za hapšenje

Inicijalni nalozi za hapšenje: izdati protiv svih optuženih lica.

Međunarodni nalozi za hapšenje: izdato je osam međunarodnih naloga za hapšenje, saglasno sa odredbom Pravila 61, koji se odnose na optužene: Dragan Nikolić, Milan Martić, Mile Mrkšić, Miroslav Radić, Veselin Šljivančanin, Ivica Rajić, Radovan Karadžić i Ratko Mladić.

Pet međunarodnih naloga za hapšenje, izdatih u skladu sa tačkom (D) Pravila 55, odnosi se na optužene: Slobodan Milošević, Milan Mliutinović, Nikola Šainović, Dragoljub Ojdanić, Vlajko Stojković.

Pritvor

U ovom trenutku u pritvoru se nalaze 34 lica:

Duško Tadić, Tihomir Blaškić, Zdravko Mucić, Hazim Delić, Esad Landžo, Dario Kordić, Mario Čerkez, Zoran Kupreškić, Mirjan Kupreškić, Vladimir Šantić, Drago Josipović, Dragan Papić, Vlatko Kupreškić, Anto Furundžija, Goran Jelisić, Miroslav Tadić, Simo Zarić, Dragoljub Kunarac, Miroslav Kvočka, Mladen Radić, Zoran Žigić, Milojica Kos, Milorad Krnojelac, Stevan Todorović, Radislav Krstić, Dragan Kolundžija, Milan Simić, Radoslav Brđanin, Radomir Kovač, Vinko Martinović, Momir Talić, Damir Došen, Stanislav Galić i Zoran Vuković.

Dve osobe su oslobođene pre odlučivanja o žalbi: Zlatko Aleksovski i Zejnil Delalić

Izdržavanje kazne

Dražen Erdemović (IT-96-22) - nalazi se u zatvoru u Norveškoj.

Suđenja

A. Pred Prvostepenim većem:

Okončana:

1. **Tadić:** od 7. maja 1996. do 28. novembra 1996. godine,
2. **Delalić, Delić, Landžo i Mucić (poznato kao "Predmet Čelebići):** od 10. marta 1997. do 15. oktobra 1998. godine (v. pod "Odmeravanje kazne"),
3. **Furundžija:** od 8. juna 1998. do 12. novembra 1998. godine (v. pod "Odmeravanje kazne"),
4. **Aleksovski:** od 6. januara 1998. do 23. marta 1999. godine (v. pod "Odmeravanje kazne"),
5. **Blaškić:** od 24. juna 1997. do 30. jula 1999. godine,
6. **Jelisić:** od 30. novembra 1998. do 2. decembra 1998. godine (prekinuto); od 30. avgusta 1999. do 22. septembra 1999. godine,
7. **Kupreškić Z., Kupreškić M., Kupreškić V., Josipović, Papić, Šantić:** od 17. avgusta 1998. do 11. novembra 1999. godine.

Inicijalno izjašnjavanje o optužbi:

1. **Dragan Kolundžija i Damir Došen (IT-95-8)**
2. **Milan Simić, Miroslav Tadić, Simo Zarić i Stevan Todorović (IT-95-9)**
3. **Dragoljub Kunarac i Radomir Kovač (IT-96-23)**
4. **Zoran Vuković (IT-96-23)**
5. **Milorad Krnojelac (IT-97-25)**
6. **Stanislav Galić (IT-98-29)**
7. **Miroslav Kvočka, Mladen Radić, Milojca Kos i Zoran Žigić (IT-98-30)**
8. **Radislav Krstić (IT-98-33)**
9. **Vinko Martinović (IT-98-34)**
10. **Radoslav Brđanin i Momir Talić (IT-99-36)**

U toku:

Kordić i Čerkez: (Dario Kordić i Mario Čerkez) od 12. aprila 1999. godine i dalje traje.

B. Pred Žalbenim većem:

Okončana:

1. **Erdemović:** 5. marta 1998. godine osuđen na 5 godina zatvora.
2. **Tadić:** saslušanje je održano u periodu od 19. do 22. aprila 1999. godine. Žalbeno veće je donelo presudu 15. jula 1999. godine i osudilo Tadića na 20 godina zatvora. Tadićeva žalba je odbijena po svim tačkama. Revidirajući presudu Prvostepenog veća, po žalbi tužioca, Žalbeno veće je zaključilo da je optuženi kriv po tačkama 8, 9, 12, 15, 21, 29 i 32 optužbe koje ga terete za teške povrede Ženevskih konvencija iz 1949. godine (član 2. Statuta) – ubistvo, mučenje i nehumano postupanje, nanošenje velikih patnji. Žalbeno veće je takođe revidiralo presudu Prvostepenog veća po tački 30, koja ga tereti za kršenje zakona ili običaja rata (član 3. Statuta) – ubistvo, i tački 31, koja ga tereti za zločin protiv čovečnosti (član 5. Statuta) –

ubistvo. Na osnovu revidirane presude Žalbeno veće izreklo je kaznu od 25 godina zatvora. Odbrana je uložila žalbu na odluku o kazni 25. novembra 1999. godine. Sledi preispitivanje kazne.

U toku:

- 1. Delić, Landžo i Mucić:** (poznato kao “Predmet Čelebić”), datum saslušanja još nije određen.
- 2. Anto Furundžija:** datum saslušanja još nije određen
- 3. Zlatko Aleksovski:** datum saslušanja još nije određen.
- 4. Delalić:** Pretresno veće II je utvrdilo da nije kriv po 11 tačaka optužnice koje ga terete za teške povrede Ženevskih konvencija i kršenje pravila i običaja rata 16. novembra 1998. godine. Tužilac je uložio žalbu na presudu.
- 5. Blaškić:** datum saslušanja još nije određen.
- 6. Jelisić:** izjasnio se krivim po 31 od 32 tačke optužnice koje ga terete za zločin protiv čovečnosti i kršenje zakona ili običaja rata. Njegovo suđenje, zasnovano na optužbi za genocid, počelo je 30. novembra 1998. godine. Prvostepeno veće oslobodilo je Jelisića optužbe za genocid. Izrečena mu je kazna od 40 godina zatvora 14. decembra 1999. godine. Branilac je uložio žalbu i na presudu i na odluku o kazni 15. decembra 1999. godine.
- 7. Kupreškić Z., Kupreškić M., Kupreškić V., Josipović, Papić, Šantić:** datum saslušanja još nije određen.

Određivanje kazne

Nakon izjašnjavanja o krivici (priznanja krivice):

- 1. Dražen Erdemović:** Pretresno veće I osudilo ga je 29. novembra 1996. godine na 10 godina zatvora. Optuženi je uložio žalbu. Žalbeno veće je 7. oktobra 1997. godine donelo odluku da poveri predmet onom pretresnom veću koje ga nije osudilo, kako bi bio u mogućnosti da se ponovo izjasni o svojoj krivici. Optuženi se ponovo izjasnio 14. januara 1998. godine i izjavio da je kriv za ratne zločine. Pretresno veće II je 5. marta 1998. godine osudilo Erdemovića na 5 godina zatvora. Erdemović je u avgustu 1998. godine prebačen u Norvešku gde izdržava izrečenu kaznu.
- 2. Goran Jelisić:** nakon što je priznao krivicu za zločin protiv čovečnosti i kršenje zakona i običaja rata, Pretresno veće I odlučilo je da će odluku o kazni za ove zločine doneti nakon suđenja za genocid. Pretresno veće I donelo je 19. oktobra 1999. godine presudu kojom oslobađa Gorana Jelisića optužbe za genocid u Brčkom 1992. godine, a 14. decembra 1999. godine izreklo je kaznu od 40 godina zatvora.

Nakon suđenja:

1. Duško Tadić: Pretresno veće II je utvrdilo krivicu po 11 tačaka optužnice koje ga terete za kršenje zakona i običaja rata i zločin protiv čovečnosti, 7. maja 1997. godine. Odbrana i tužilac su se žalili. Osuđen je na 20 godina zatvora, na šta je odbrana, takođe, uložila žalbu.

2. Zdravko Mucić: Pretresno veće II je utvrdilo krivicu po 11 tačaka optužnice koje ga terete za teške povrede Ženevskih konvencija i kršenje zakona i običaja rata, i osudilo ga na 7 godina zatvora 16. novembra 1998. godine. Branilac Zdravka Mucića uložio je žalbu i na presudu i na odluku o kazni. Tužilac je uložio žalbu na odluku o kazni.

3. Hazim Delić: Pretresno veće II je utvrdilo krivicu po 13 tačaka optužnice koje ga terete za teške povrede Ženevskih konvencija i kršenje zakona i običaja rata, i osudilo ga na 20 godina zatvora 16. novembra 1998. godine. Branilac Hazima Delića uložio je žalbu i na presudu i na odluku o kazni. Tužilac je takođe uložio žalbu.

4. Esad Landžo: Pretresno veće II je utvrdilo krivicu po 17 tačaka optužnice koje ga terete za teške povrede Ženevskih konvencija i kršenje zakona i običaja rata, i osudilo ga na 10 godina zatvora 16. novembra 1998. godine. Branilac Esada Landža uložio je žalbu i na presudu i na odluku o kazni.

5. Anto Furundžija: Pretresno veće II je utvrdilo krivicu po dve tačke optužnice koje ga terete za kršenje zakona ili običaja rata, i osudilo ga na 10 godina zatvora, 10. decembra 1998. godine. Branilac Anta Furundžije uložio je žalbu.

6. Zlatko Aleksovski: Pretresno veće I je utvrdilo da nije kriv po dve tačke koje ga terete za teške povrede Ženevskih konvencija, a da je kriv i kao pojedinac i kao nadređeni za kršenje zakona i običaja rata. Osuđen je na 2 godine i 6 meseci zatvora. Pretresno veće je odlučilo da u izrečenu kaznu uračuna vreme od 2 godine 10 meseci i 29 dana koje je okrivljeni proveo u pritvoru, pa je izdalo naredbu za puštanje na slobodu Aleksovskog bez obzira na uložene žalbe protiv presude i određene kazne.

SUĐENJA

1. Zoran Kupreškić i drugi

27. septembar – 2. oktobar 1999. godine

Posle dvomesečne pauze koja je nastupila po završetku prezentacije dokaza od strane odbrane, nastavljeno je suđenje šestorici bosanskih Hrvata optuženih za učešće u zločinu u Ahmićima.

Prvi svedok tužilaštva bio je istražitelj tužilaštva Tribunala Hauard Taker (Howard Tucker) koji je sprovodio istragu u Ahmićima za vreme pauze u suđenju.

Branioći Vlatka Kupreškića, uz pomoć Vilema Vagnera (Willem Wagner), holandskog eksperta za ljudsku moć opažanja i memoriju, uspeali su da dokažu da svedoci tužilaštva nisu mogli sa sigurnošću prepoznati optuženog u grupi vojnika sa razdaljine od 60 metara. Prema navodima optužnice grupa vojnika je pucala na grupu civila, ubivši jednu i ranivši drugu ženu iz porodice Pezer. Taker je rekao sudijama da je razdaljina bila negde oko 53 metra.

Drugi svedok tužilaštva bio je Asim Džambasović, bivši jugoslovenski oficir, zatim oficir Armije BiH, a sada šef političkog odeljenja ministarstva odbrane Federacije BiH. Kao ekspert za vojnu organizaciju u bivšoj Jugoslaviji, bio je pozvan da opiše funkcionisanje komandnog procesa.

Cilj tužioca je bio da ilustruje operacioni aspekt napada na Ahmiće i da dokaže da je optuženi Vladimir Šantić, kao komandant 4. bataljona vojne policije HVO, bio odgovoran za napad na grad i zločine koji su tada počinjeni.

Džambasović je potvrdio obavezu komandanta da posle izricanja naredbe prati vojne akcije i kontroliše izvršavanje datog naređenja. Prema izjavama mnogih svedoka u suđenjima generalu Blaškiću i Kupreškiću i drugima, napad na Ahmiće 19. aprila 1993. je bio izvršen od strane pripadnika 4. bataljona vojne policije HVO-a.

Ključni deo Džambasovićevog svedočenja predstavljaju tri naredbe koje je izdao HVO komandant Centralne Bosne, Tihofil Blaškić, 15. aprila 1993. godine.

Šantićevi branioći su prigovorili da su Džambasovićevi komentari, koji su trebali biti opšteg karaktera, umesto toga bili zasnovani na dokazima koji su izneti u zatvorenom delu drugog suđenja, ali su greškom tužioca uručeni njemu.

4–9. oktobar 1999. godine

Poslednji svedok tužilaštva bio je Čarls Meklod (Charles McLeod), britanski zvaničnik koji je započeo istragu u Lašvanskoj dolini početkom maja 1993. za Posmatračku misiju Evropske Zajednice. Meklod je ponovio osnovne zaključke svoje istrage koji ukazuju da je HVO odgovoran za izbijanje hrvatsko-muslimanskog sukoba u aprilu 1993.

U izveštaju koji je podneo Posmatračkoj misiji Evropske Zajednice, on objašnjava da su hrvatske jedinice izvele niz napada na muslimanska sela u Lašvanskoj dolini 16. aprila 1993. Najsuroviji napad je izvršen na Ahmiće, gde je većina muslimanskih kuća spaljena, a mnogi stanovnici ubijeni.

Armija BiH je posle toga pokušala da izvede kontranapad i izoluje Vitez i Busovaču u čemu su bili uspešni do intervencije UN-a. Mekleod je rekao da ima utisak da je HDZ BiH pokušala da stvori Hrvatsku državu i da protera Muslimane.

Odbrana je pokušala da dokaže da HVO nije izvršila napad na civilno stanovništvo, već da je samo preduzela preventivne odbrambene mere protiv napada Armije BiH.

Meklod je potvrdio da je Armija BiH sprovodila određene vojne akcije u Lašvanskoj dolini u to vreme, ali ne i da je HVO otpočela napad samo da bi se odbranila od eventualnog napada Armije BiH.

8–12. novembar 1999. godine

Tužilac Franc Terie (Franc Terrier), u završnoj reči, zatražio je izricanje kazne zatvora u trajanju od 30 godina za optuženog Vladimira Šantića, najmanje 20 godina za Zorana Kupreškića, najmanje po 15 godina za Mirjana Kupreškića i Draga Josipovića, 12 godina za Vlatka Kupreškića i 8 godina zatvora za Dragana Papića.

Terie je ocenio da je dokazano da su šestorica optuženih odgovorni za progon Muslimana na političkoj, nacionalnoj i verskoj osnovi kao i za etničko čišćenje. On je još dodao da je dokazano i njihovo nacionalističko opredeljenje za "hrvatsku stvar", njihova pripadnost HVO-u, aktivna uloga u pripremi i izvođenju napada kao i direktno učešće u ubistvima bosanskih Muslimana. Dokazano je, po mišljenju tužioca, da su Zoran i Mirjan Kupreškić izvršili ubistvo gotovo cele porodice Ahmići, kao i saučesništvo Vlatka Kupreškića u ubistvu Fate Pezer i ranjavanju njene ćerke Dženane Pezer, kada je sa grupom vojnika HVO-a pucao na kolonu seljana koji su pokušavali da pobegnu iz Ahmića. Tužilac je ocenio da najveću krivičnu odgovornost snosi Vladimir Šantić jer je kao jedan od komandanata bataljona vojne policije i kao bivši policajac poznao pravo i znao kriminalnu prirodu čitavog poduhvata. Šantić je 16. aprila 1993. bio u Ahmićima. Napad na Ahmiće opisao je kao dobro zamišljenu vojnu akciju, savršeno organizovanu i izvedenu koordinacijom više jedinica. U Ahmićima nije bilo pripadnika Armije BiH, niti vojnih objekata. Nikakav otpor nije bio pružen, osim sporadičnih pokušaja samoodbrane. Sve žrtve u Ahmićima su civili. Pored Ahmića, rekao je Terie, istovremeno su napadnuta i druga muslimanska sela. Cilj ovih napada, po njegovom mišljenju, bilo je etničko čišćenje muslimanskog stanovništva koje bi omogućilo da HVO uspostavi potpunu kontrolu nad Lašvanskom dolinom. Napad na Lašvansku dolinu preduzet je u trenutku kada su muslimanske jedinice bile angažovane na zapadnom frontu u borbama sa srpskim snagama i kada je pažnja sveta bila usmerena na događaje u Srebrenici.

Branioци optuženih su izjavili da optuženi nisu bili pripadnici HVO-a, da nisu bili na mestima zločina u vreme njihovog izvršenja, da su tužiočevi dokazi oskudni i nepouzđani, da su optuženi bili u dobrim odnosima sa svojim komšijama Muslimanima i da nisu učestvovali u planiranju niti u sprovođenju njihovog progona.

Branilac braće Kupreškić je istakao da je Sahib Ahmić, koji je svedočio o ubistvu članova svoje porodice za koje se terete optuženi, nekoliko puta menjao svoj iskaz o počinioциma ovog zločina, što njegovo svedočenje čini nepouzđanim.

Branilac Vladimira Šantića, Petar Pavković, izjavio je da su tužiočevi svedoci lažno svedočili, da je njihov motiv za to bila osveta, kao i da su dobijali instrukcije od muslimanskih službi bezbednosti. Istakao je da je njegov klijent nevin i zatražio da bude oslobođen svih optužbi.

17. decembar 1999. godine

Pretno veće II (predsedavajući sudija Kaseze i sudije Mej i Mumba) je najavilo da će doneti presudu 14. januara 2000. godine u 9 časova.

2. Goran Jelisić

30. avgust – 5. septembar 1999. godine

Posle devetomesečne pauze, izazvane bolešću sudije Fuad Rijada (Jelisić nije pristao da oboleli sudija bude zamenjen drugim), suđenje Goranu Jelisiću je nastavljeno u ponedeljak 30. avgusta. Jelisić je priznao da je izvršio brojna ubistva u maju 1992. u Brčkom i u logoru Luka, ali da nije počinio genocid. Tužilac pokušava da dokaže da je Jelisić izvršio ubistva sa “genocidnim namerama”, to jest u nameri da uništi u celini ili delimično bosanske Muslimane kao nacionalnu, etničku i versku grupu.

Četiri svedoka zaštićenog identiteta, koja su bili zatvorena neko vreme u logoru Luka u Brčkom tokom maja 1992. i oslobođeni na intervenciju svojih prijatelja Srba, govorila su o zauzimanju Brčkog od strane srpskih snaga početkom maja 1992. i nasilnom iseljavanju, zatvaranju i ubistvima Muslimana i Hrvata u gradu. Njihove izjave su bile identične u pogledu značajnih detalja.

Svedok G je proveo dva dana u logoru, od 8. do 9. maja 1992. godine, ali je to bilo dovoljno da vidi šta se tu dešavalo i kakva je bila uloga Gorana Jelisića u tome. Čim je doveden u logor, dok je čekao ispred vrata hangara sa još šest zatvorenika, G je video Jelisića kako odvodi jednog po jednog zatvorenika iza zgrade, zatim bi se začuo pucanj i Jelisić bi se vraćao sam. Kada je izvodio trećeg zatvorenika Jelisić je ispalio metak u njegov potiljak, pre nego što je skrenuo iza ugla zgrade, tako da su egzekuciju mogli da vide svedok G i šest zatvorenika koji su stajali sa njim.

Jelisić je zatim prišao grupi u kojoj je stajao G i naredio im da isprazne džepove, oduzimajući im sve što su imali i govoreći da je to za porodice “palih srpskih boraca”. G tvrdi da je Jelisić dok je odlazio ironično dodao da im garantuje da neće živeti dovoljno dugo da bi videli sledeće jutro. Mnogi od njih zaista nisu dočekali sledeće jutro. Te noći, po svedočenju G-a, Jelisić i drugi stražari su izvodili iz hangara grupe od po četiri zatvorenika u intervalima od po pola sata, i niko se od tih zatvorenika, koliko je svedok G mogao da vidi, nije vraćao. Nešto posle ponoći Jelisić je ušao u hangar i rekao da neće više ubijati ako mu zatvorenici otpevaju bez greške srpsku nacionalističku pesmu “Ko to kaže, ko to laže, Srbija je mala”.

Svi su pevali, kaže G, a Jelisić je pozvao stražare da čuju kako “balije” (pogrđni naziv za Muslimane) pevaju. Posle toga je održao svoje obećanje i nije više ubijao te noći.

Svedok G je dva dana pre nego što je doveden u logor Luka, dok je još bio zatvoren u barakama JNA u Brčkom, prvi put video Jelisića. Bio je u plavoj policijskoj uniformi i imao je zavoj oko ruke. G tvrdi da je tada čuo Jelisića koji je obraćajući se grupi zatvorenih Muslimana rekao da će 70% Muslimana ubiti, 30% prebiti, te će ih ostati svega 3 – 5% što je

sasvim u redu. Ovu izjavu svedoka G tužilac smatra dokazom da je Jelisić imao “genocidne namere”.

Drugi zaštićeni svedok optužbe označen kao F, Musliman iz Brčkog, ispričao je kako je Jelisić na njegove oči ubio dvojicu Muslimana u logoru Luka. Još trojcu zatvorenika Jelisić je izveo i nikada se nisu vratili. Sa spiska 100 žrtava koji je tužilac pokazao svedoku, on je nabrojao one koje je poznavao, a koje je video u logoru i koji su posle toga nestali.

Dok je bio u logoru svedok F je Jelisića znao samo kao “srpskog Adolfa”, kako se on predstavljao zatvorenicima. F je doveden u logor sa oko 600 ili 700 muslimanskih muškaraca uzrasta od 18 do 60 godina.

Kada im se predstavio kao “srpski Adolf” uz napomenu, da će ga “dobro upoznati”, Jelisić je zatvorenicima rekao da će samo petorica iz svake grupe od 10 zatvorenika imati sreće da ostanu živi.

Svedok F je u jednom trenutku pušten, pretpostavlja zahvaljujući jednom srpskom prijatelju. Jelisić mu je tada rekao da je on jedan od srećnika koji će ostati živi i da kada ga sretne u gradu treba da mu plati piće.

Svedok je još rekao da se Jelisić smejao posle ubijanja i da je delovao kao da nije normalan. Drugi zaštićeni svedoci su takođe potvrdili da je optuženi ubijao “sa lakoćom i uživanjem”, da je koristio automatski pištolj “šorpion” sa prigušivačem, koji je bio njegov “zaštitni znak”, kao i palicu koju je uvek nosio.

Žrtve je, po rečima svedoka, obično primoravao da polože glavu na metalnu rešetku od slivnika i potom im izbliza pucao u potiljak.

6–12. septembar 1999. godine

Na početku ovog suđenja, novembra 1998. godine, pred Većem su pročitani zaključci dvojice holandskih psihijatara koji su pregledali Jelisića. Njihov zaključak je da on nije mentalno obolela osoba, ali da ima poremećaj ličnosti koji se ogleda u asocijalnim i narcisoidnim tendencijama.

Svedoci tužilaštva su često isticali da se Jelisić predstavljao kao “čovek sa misijom”, sa misijom da “zemlju očisti od Muslimana i stvori teritoriju za srpski narod” i da “Muslimani koji slučajno prežive mogu biti samo robovi”. Jelisić je takođe, po rečima svedoka, izjavljivao da pre nego što popije svoju prvu jutarnju kafu mora da ubije 20–30 Muslimana.

Jelisić je priznao da je izvršio 12 ubistava navedenih u optužnici, a u razgovoru sa istražiteljima priznao je da je počinio i mnoga druga ubistva.

Tužilac Ter Bauers (Terre Bowers) je rekao na početku suđenja da tačan broj Jelisićevih žrtava nikada neće biti poznat, ali da ih je bilo sigurno preko sto. Po njegovom mišljenju, samo jedno ubistvo počinjeno u nameri da se istrebi neka etnička ili verska grupa je dovoljno

da se potvrdi optužba za genocid. Jelisićeve izjave potvrđuju da je on ubijao sa genocidnim namerama. Odbrana je osporila ovu tvrdnju, tako da se tužilaštvo usredsredilo na dokazivanje da je Jelisić zaista davao takve izjave.

Tužilaštvo je takođe nameravalo da dokaže postojanje lista za likvidaciju Muslimana i Hrvata koje su svedoci videli na Jelisićevom stolu u kancelariji. Te liste je, po tužiočevim rečima, Jelisiću predao šef Kriznog komiteta u Brčkom, sa naredbom “ubiti što je više moguće”.

Zaštićeni svedok K, bila je babica u bolnici u Brčkom, odakle je sa lekarima i drugim medicinskim osobljem odvedena u logor Luka 3. maja 1992. godine. Tokom rekonstrukcije događaja u logoru, iznela je pred sud novi element - silovanje. Istog dana kada je dovedena u logor silovao ju je Ranko Cesić, takođe optužen za ratne zločine u okviru iste optužnice sa Jelisićem (“Goran Jelisić i Ranko Cesić” IT-95-10-T). Gotovo svake večeri, tokom njenog jednomesečnog boravka u logoru, silovala su je najmanje dva vojnika “sa srbijanskim naglaskom”. Po rečima svedokinje K, Jelisić je nije silovao niti je prisustvovao silovanjima. Govorio je da su “Muslimanke prljave i da će istrebiti njihove muškarce tako da se više neće razmnožavati”.

Svedokinja K je opisala kako su svako veče morali da prisustvuju prebijanju na smrt muškaraca koji su iz hangara dovođeni u Jelisićevu kancelariju.

Ona je rekla da je Jelisić “bukvalno orgijao” po logoru sa svojom 17-ogodišnjom devojkom Monikom do 19. maja kada se stanje poboljšalo dolaskom jednog visokog oficira JNA.

Svedokinja je zatražila od suda da joj omogući da se suoči sa optuženim. Jelisić kome je određena terapija uz savet da se odmara, izrazio je spremnost da na svoju odgovornost dođe na suđenje. Uz odobrenje lekara i psihologa Jelisić se pojavio u sudnici, ali nije skretao pogled na stranu na kojoj se nalazi mesto za svedoke. Svedokinja K je bila zaštićena od pogleda publike paravanom i elektronski na monitorima.

U nastavku unakrsnog ispitivanja, branilac Majkl Grejvz (Michael Greaves) je podsetio svedokinju K na njenu raniju izjavu u kojoj je optuženog opisala kao čoveka plave kose i plavih očiju. Branilac je tvrdio da je svedokinja pogrešno identifikovala optuženog, s obzirom da Jelisić ima smeđu kosu i smeđe oči i da takva greška ne može da se opravda ni stanjem šoka u kome je svedokinja bila u periodu dok se nalazila u logoru. Svedokinja je potvrdila da je čovek koji se nalazi u sudnici odgovoran za zločine o kojima je govorila.

13–18. septembar 1999. godine

Svedok Mustafa Ramić, predsednik opštine Brčko od 1991. do 1992. godine, izneo je svoje mišljenje o razlozima za zločine počinjene u Brčkom maja 1992., koji su navedeni u optužnici. Smatra da je svako “ko je hteo da stvori državu koja bi spojila istočni i zapadni deo Bosne, morao da uspostavi kontrolu nad Brčkim kao i da eliminiše manjinsku bošnjačku populaciju”. Maja 1992., Brčko su napali JNA i srpske paramilitarne jedinice. Oko 2 000 je ubijeno i preko 90 posto Bošnjaka i Hrvata je proterano iz grada. Srpska demokratska stranka (SDS), po rečima Ramića, je htela da smanji broj nesrpske populacije u Brčkom na manje od 10 posto.

To je trebalo da omogući stvaranje para-države, entiteta Republika Srpska, čiji bi istočni i zapadni deo spajalo Brčko.

Ramić je pokazao listu, koju je sam sastavio, sa imenima 39 znamenitih građana Brčkog, funkcionera lokalne bošnjačke Stranke demokratske akcije, koji su ubijeni prvih dana rata. Posle toga mu je tužilac čitao listu od 100 imena, a on ga je zaustavljao na imenima koja prepoznaje. Kao predsednik opštine, poznavao je mnoge od njih. To su bili ljudi stari između 20 i 80 godina i jedino što im je bilo zajedničko je da su bili članovi ili simpatizeri SDA. Ramić je naznačio više desetina imena sa tužiočeve liste, koje je prema svedocima sa kojima je razgovarao ubio lično optuženi Jelisić.

Branilac je pitao Ramića kako zna ko je od ovih lica mrtav, kako zna da su mrtvi, ko mu je rekao da su oni ubijeni i kako zna ko ih je ubio. Ramić je za svako pojedinačno ime sa liste odgovarao da je o tim ubistvima čuo od očevidaca ili od mnogobrojnih ljudi koji su bili prinuđeni da premeštaju tela ubijenih. Nekoliko puta je kao ubice naveo grupu koju je predvodio Kosta Kostić, koji je prema Ramićevim rečima radio pod Jelisićevom komandom.

Jelisićeva odbrana tvrdi da je jedna osoba sa ove liste živa i da će svedoci biti dovedeni. Jelisićev britanski advokat, Majkl Grejvz pokušao je da diskredituje svedoka na kraju unakrsnog ispitivanja, postavivši mu pitanje da li mu je poznato da je protiv njega pokrenut krivični postupak u Republici Srpskoj za ratne zločine počinjene u Brčkom.

Ramić je odgovorio da je to pročitao u nekim srpskim novinama. Dodao je da su te optužbe podignute protiv njega i još 30 članova političkog i vojnog rukovodstva Slobodnog Brčkog, dela grada koji je bio pod kontrolom Bošnjaka. Optužbe su podignute, po njegovim rečima, posle pokretanja istrage za srpske zločine počinjene u toj oblasti. Te optužbe nisu precizirane niti je preduzet ikakav korak da se on ili bilo ko od navedenih lica dovede pred sud.

Tužilac je izneo sudu nalaze veštaka o ekshumaciji pet masovnih grobnica u Brčkom, izvršenoj 1997. godine. Vođa tima patologa, britanski sudski patolog, Albert Hant (Albert Hunt) tvrdi da je u grobnicama pronađeno 70 tela ubijenih, 61 muškarac i 9 žena. Jedna osoba je bila u uniformi, dve u pidžamama, a ostali su bili u civilnim odelima. Većina je bila ubijena iz vatrenog oružja. Od pronađenih tela, 20 je imalo prostrelne rane na potiljku, što je prema rečima mnogih svedoka bio način ubijanja karakterističan za optuženog.

Kada su grobnice otkrivene ispod oko dve tone šuta i gradskog smeća jedna je bila prazna, a iz dve je bio odnet nepoznat broj tela.

Zaštićeni svedok R, imam iz sela u blizini Brčkog, opisao je kako je Jelisić došao u njegovu kuću 15. maja 1992. godine, u pratnji još tri čoveka i jedne devojke. Opljačkali su ga, uzeli su mu 16 000 nemačkih maraka, ključeve i dokumenta od kola. Njega su odveli u logor Luka gde prisustvovao saslušavanju dvojice zarobljenika. Jelisić je bio nezadovoljan odgovorima i izveo ih je iz sobe. Čuli su se pucnji i Jelisić se vratio sam u svoju logorsku kancelariju rekavši da je to bio njegov "83. slučaj", što su svedoci shvatili kao 83. ubistvo tog dana.

Jelisić je, po rečima svedoka R, izvadio dva metka iz svog pištolja i rekao mu, "Efendi, hajde da igramo ruski rulet". Prislonio je pištolj na grudi svedoka R i povukao obarač, ali pištolj nije

opalio. Zatim mu je rekao, "Čak ni Bog neće da te uzme". Prislonio je pištolj na svoje grudi, ali nije povukao obarač, rekavši da je on još uvek potreban srpskom narodu.

Zaštićeni svedok O je rekao sudu da je tokom svog boravka u logoru video najmanje četiri ubistva koja je izvršio Jelisić. Svedok O je ispričao da je video Jelisića kako ubija srpskog stražara koji je bio optužen da pomaže Muslimanima.

20–25. septembar 1999. godine

Saslušanjem istražitelja koji su ispitivali Gorana Jelisića tužilac Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju završio je izvođenje dokaza. Jelisićevi advokati su tražili dodatno vreme za pripremu.

Istražitelj Bernard O'Donel (Bernard O'Donnel) je devet puta razgovarao sa optuženim. Jelisić je po njegovim rečima tih tridesetak sati razgovora iskoristio da sebe prikaže u najboljem mogućem svetlu.

O'Donel je ukazao na određene nelogičnosti u Jelisićevim iskazima. Iskazi su delimično pročitani pred sudom uz izostavljanje većine imena koja je Jelisić pominjao, ili o kojima je bio pitan.

On je priznao da je u gradu Brčkom i u logoru Luka ubio 12 Muslimana i Hrvata, ali je negirao optužbu za genocid. Glavni istražitelj tužilaštva u Hagu, Džon Ralson (John Ralston) rekao je da se postupanje srpskih snaga i JNA u Brčkom od aprila 1992. godine u potpunosti poklapa sa strategijom koja je primenjivana i u drugim delovima Bosne - artiljerijski napadi na mesta nastanjena nesrpskim stanovništvom, ultimatumima za predaju oružja, masovna hapšenja i odvajanje vojno sposobnih muškaraca. Ralson je rekao da su muškarci od 15 do 60 godina brutalno isleđivani, mučeni i ubijani odmah, a preostali su zatvarani u logore gde je mučenje i ubijanje bilo svakodnevno. Hiljade ljudi je ubijeno, po Ralsonovim rečima, samo zato što su bili Muslimani. Naročito su stradali intelektualci, obrazovani i viđeniji ljudi, verske i političke vođe ili ljudi za koje se verovalo da su aktivisti SDA.

Jelisić je ispričao istražitelju da je u Brčko došao iz Bijeljine, sa grupom mladića, na poziv majora Blagoja Gavrilovića, krajem aprila 1992. godine. Od Gavrilovića je saznao da postoji plan da grupa Srba ode u Brčko jer tamo nema mnogo Srba. U šećerani u Bijeljini date su im uniforme i rečeno im je da će 1. maja biti dignuti u vazduh mostovi u Brčkom i da će posle toga početi rat. Još im je rečeno, naveo je istražitelj, da će biti prevezeni u Brčko i da će u pravoslavnoj crkvi u srpskoj varoši dobiti dalja uputstva.

Jelisić je istražitelju ispričao da je po dolasku u Brčko čuo da je mnogo ljudi ubijeno u prethodna dva dana. Rekao je i da su postojali spiskovi za likvidaciju i da je on dobio jedan. To je bio spisak sa oko 25 imena viđenijih građana Brčkog. Posebno su bile tražene porodice Ramić i Bukvić.

Šef policije u Bijeljini odvezao ga je u stanicu milicije u Brčkom rekavši mu da za njega ima specijalan zadatak. Prema Jelisićevoj priči, u policijskoj stanici je dobio nadimak Adolf, kao šifru za korišćenje motorole. Tu je dobio i policijsku uniformu, škorpion sa prigušivačem i

palicu. Tada su u policijskoj stanici bili policajci, inspektori, grupa ljudi iz Bora u crnim uniformama, i pripadnici paravojnih formacija “Crvene beretke” i “Srpska dobrovoljačka garda”, odnosno “Tigrovi”. Jelisić je od tada, prema vlastitom iskazu, počeo da ubija ljude, uglavnom sa dva metka u potiljak. Prvo ubistvo snimila su dvojica fotografa koji su za tu svrhu čekali pred policijskom stanicom. Te fotografije su podnete sudu kao dokaz.

Jelisić je rekao istražiteljima da je ubijao isključivo po naređenju i da je spasio svakoga koga je mogao. Tvrдио je da bi bio ubijen ili odveden u zatvor da je odbio da izvrši naređenje, pošto je ranije bio osuđen u Bijeljini na kaznu zatvora u trajanju od tri godine zbog krivičnog dela prevare. Čovek koji mu je dao spisak, rekao je da je to spisak “balija” i “ustaša” koje treba likvidirati. Rekao mu je da treba ubiti što je više moguće Muslimana i da Brčko mora biti srpski grad.

Istražitelj O’Donel je ocenio da je Jelisić ubijao i van izdatih naređenja i da nije tačno da nije mogao napustiti Brčko, jer je sredinom maja ipak otišao, a kasnije se dobrovoljno vratio pošto je potrošio oko šest-sedam hiljada nemačkih maraka koje je poneo sa sobom kada je otišao iz Brčkog. Njegove tvrdnje, a pogotovo tvrdnju da mu je navodno pretio pripadnik državne bezbednosti iz Beograda, po istražiteljevom mišljenju, opovrgava činjenica da je po povratku u Bijeljinu i Brčko dobio novu uniformu i lažne isprave koje je imao kod sebe kada je uhapšen.

U nastavku unakrsnog ispitivanja odbrana je istakla da odbija tvrdnje da je bilo ko ubijen isključivo zbog etničke pripadnosti.

11–16. oktobar 1999. godine

Pretno veće I je na osnovu Statuta i pravila 98 Pravila o postupku i dokazivanju zakazalo datum za izricanje presude pre nego što je odbrana otpočela sa iznošenjem dokaza. Izricanje presude zakazano je za 19. oktobar.

18–23. oktobar 1999. godine

Pretno veće I, u sastavu: predsednik sudija Klod Žorda, sudija Fuad Rijad i sudija Almiro Rodrigez, donelo je 19. oktobra presudu kojom oslobađa Gorana Jelisića optužbe za genocid u Brčkom 1992. godine.

Veće je saopštilo da tužilac nije dokazao da je Goran Jelisić vršio zločine sa namerom da Muslimane uništi u celini ili delimično kao nacionalnu ili versku grupu, ili sa punom svešću o tome da učestvuje u genocidu.

Jelisić je proglašen krivim za zločine protiv čovečnosti, odnosno 12 ubistava koje je priznao, za izazivanje velikih patnji i za pljačku zatvorenika u logoru Luka, što je takođe priznao.

Ovo je šesta presuda koju je Tribunal do sada doneo, i prva presuda za genocid. Prvi put u praksi Tribunala sudije su iskoristile pravo da oslobode optuženog po završetku dokaznog postupka tužioca, a pre iznošenja dokaza odbrane.

Kazna za dela za koja je proglašen krivim biće mu izrečena posle pretresa na kome će obe strane izložiti predloge za kažnjavanje.

Sudija Žorda je odbio, prethodno podnet, pismeni zahtev tužioca da bude saslušan i da objavljivanje presude bude odloženo. Zahtev je odbijen kao nedozvoljen, jer sudije imaju pravo da oslobode optuženog bez saslušanja argumenata koje bi tužilac izložio u završnoj reči da je suđenje izvedeno do kraja. Takođe je navedeno da su završne reči samo mogućnost, i da se ne podrazumevaju kada sudije odbacuju optužbu zbog nedovoljnih dokaza.

Tužilac je podneo najavu žalbe na presudu koju će podneti u predviđenom roku od 90 dana zbog pogrešne primene prava, povrede pravila postupka i pogrešno uvrđenog činjeničnog stanja.

8–13. novembar 1999. godine

Na pretresu pred izricanje presude zaštićeni svedok odbrane, Musliman iz Bijeljine, rekao je da mu je Jelisić pomogao da u aprilu 1992. godine napusti Bijeljinu, a da je kasnije isto učinio i za svedokovog oca, sestru, tetku i teću. Jelisić i svedok bili su školski drugovi i svedok je izjavio da Jelisić nikada nije ispoljavao neprijateljska osećanja prema Muslimanima. Svedok je rekao da je zahvalan Jelisiću koga smatra "doživotnim prijateljem". Izjavio je da ni danas ne može da veruje da je Jelisić mogao da učini to što je učinio.

Na pitanje odbrane da li Jelisićevo priznanje da je ubijao Muslimane menja svedokov odnos, je odgovorio da ne menja i da ga on i dalje smatra prijateljem. Svedok je dodao da je Jelisić pomagao i drugim Muslimanima.

22–27. novembar 1999. godine

Tužilac Džefri Najs (Geofrey Nice) je zatražio od Tribunala da Jelisiću izrekne kaznu doživotnog zatvora, ocenjujući da nema nikakvih olakšavajućih okolnosti niti razloga za milost suda prema njemu jer ni on nije pokazao milost prema svojim brojnim žrtvama, niti bilo kakvo kajanje. On je izjavio da je Jelisić odgovoran za najteža moguća dela i da je zato to jedina odgovarajuća kazna.

Odbrana je ocenila da nije dokazano da je Jelisić, kako tužilac tvrdi, bio masovni ubica i zatražila je izricanje blaže kazne. Branilac Majkl Grejvs je istakao da su zločini koje je Jelisić počinio teški, ali da nema razloga da bude zatvoren do kraja svog možda dugog života. Rekao je i da Jelisić prihvata da za ono što je učinio sledi stroga kazna, i pozvao sud da uzme u obzir da je on imao samo 23 godine u vreme zločina i da je i sada mlad čovek koji se družio sa Muslimanima u rodnoj Bijeljini pre rata i koji je i za vreme i posle rata pomagao Muslimanima uz veliki lični rizik.

14. decembar 1999. godine

Pretresno veće I je osudilo Gorana Jelisića na 40 godina zatvora. Ovo je najteža kazna koja je do sada izrečena pred Tribunalom.

15. decembar 1999. godine

Jelisićeva odbrana je podnela žalbu protiv odluke koju je Pretresno veće I donelo 14. decembra 1999. godine.

3. Kordić i Čerkez

2–8. avgust 1999. godine

Svedoci tužilaštva, britanski oficiri koji su služili u UNPROFOR-u, posebno u srednjoj Bosni 1992. i 1993. godine u toku hrvatsko-muslimanskog rata, doveli su u sumnju osnove na kojima se zasnivala odbrana Daria Kordića, tačnije da je optuženi u periodu na koji se optužnica odnosi bio beznačajan lokalni političar, odnosno novinar koji je počeo da se bavi politikom i koji nije imao nikakvog uticaja na vojsku.

Svedoci su opisali Kordića kao najmoćniju figuru u Lašvanskoj dolini, tvorca politike HDZ-a u tom regionu, kao čoveka koji je bio nadređen regionalnom komandantu HVO-a, pukovniku Tihofilu Blaškiću.

General Kordi-Simson (Cordy-Simpson), načelnik štaba UNPROFOR-a u vreme kada je na čelu UNPROFOR-a bio general Filip Morijon (Philippe Morillon), vodio je Mešovitu vojnu radnu grupu predstavnika bosanskih Srba, Muslimana i Hrvata, koja se od kraja 1992. godine gotovo svakodnevno sastajala na sarajevskom aerodromu. Vojne snage bosanskih Srba u toj grupi predstavljao je najčešće general Milan Gvero, a Armiju BiH pukovnik Šiber. U početku je HVO predstavljao general Blaškić. Na sastanku od 28. novembra 1992. godine, sa njim se pojavio Dario Kordić, koji se predstavio kao pukovnik i zamenik komandanta cele HVO i, kako je general Kordi-Simson izjavio pred sudom, tako je bio prihvaćen. Svedok je još dodao da se Kordić tom prilikom predstavio pred srpskom delegacijom i delegacijom Armije BiH kao komandant koji predstavlja HVO u Mešovitoj vojnoj radnoj grupi.

General Kordi-Simson je rekao da je Kordić imao ovlašćenja direktno od generala Milivoja Petkovića, glavnog komandanta snaga bosanskih Hrvata, što je značilo da je u zvaničnom lancu komandovanja bio nadređen Blaškiću. Po mišljenju svedoka, s obzirom na činjenicu da je ujedno bio i političar, njegov uticaj je bio veliki. General Kordi-Simson je još dodao da je imao utisak da je optuženi uživao priličnu autonomiju u srednjoj Bosni uz puno odobrenje generala Petkovića i predsednika samozvane Hrvatske zajednice Herceg-Bosne, Mate Bobana.

Sledeći svedok bio je Pejam Akavan (Payam Akhavan), bivši član UN Komisije za humanitarno pravo u bivšoj Jugoslaviji (poznatije kao "Mazovjecki komisija").

Krajem aprila i početkom maja 1993. godine, Akavan je istraživao zločin u Ahmićima i razgovarao sa preživelim Muslimanima iz sela, kao i sa svim nosiocima vlasti u toj oblasti uključujući i Daria Kordića, Maria Čerkeza i Tihomira Blaškića.

Akavan je razgovarao sa Kordićem u njegovom štabu u Busovači početkom maja 1993. Svedok je opisao kako je tada čekao sat vremena da bi ih Kordić primio, kako je zgrada bila dobro obezbeđena i kako su naoružani telohranitelji bili u sobi tokom čitavog razgovora.

Za Kordića kaže da je nosio uniformu i da je bio veoma arogantan prema predstavnicima UN-a i da je poricao učešće HVO-a u zločinu počinjenom u Ahmićima, prebacujući odgovornost na Srbe ili čak same Muslimane. Objasnio im je da su hrvatski vojnici “dobri hrišćani” i da nikada ne bi mogli da počine takav zločin. Akhavan je rekao da Kordić nije pokazivao ni najmanju uznemirenost zbog zločina o kome su oni govorili.

Akvan je izjavio da postoje pouzdani dokazi da su pre zločina u Ahmićima političari konstantno koristili medije za širenje nacionalne i verske mržnje, i za podsticanje diskriminacije i nasilja. Tim UN Komisije za ljudska prava je stekao utisak da su ti političari imali više uticaja na proces donošenja odluka nego vojno rukovodstvo HVO.

Kordićev branilac Stiv Sejers (Steve Sayers) je pitao svedoka Akavana kakvi su to pouzdani dokazi i da li je lično video bilo kakav video snimak ili pres konferenciju na kojoj su političari davali takve izjave. Svedok je na to odgovorio da on nije ništa od toga lično video, ali da je to bilo napisano na osnovu razgovora sa osobama koje govore lokalni jezik i koje su tvrdile da je Kordić davao takve izjave.

Branilac je insistirao na činjenici da sam svedok ništa od toga nije niti video niti čuo i da on ne razume lokalni jezik tako da čak i da je čuo ne bi bio u mogućnosti da razume.

Akavan je dodao da hrvatski mediji, u Bosni i u samoj Hrvatskoj, nisu nikada prikazali šta se desilo u Ahmićima. Jedino što je HRT (državna hrvatska televizija) prikazala o zločinima u Lašvanskoj dolini, bile su slike hrvatskih majki kako oplakuju svoje poginule sinove.

Svedok je rekao da čak i ako ne razume jezik, sama činjenica da se slike zločina nisu ni pojavile na televiziji, po njegovom mišljenju, dovoljan je dokaz da nema nepristrasnosti, već da se radi o prikrivanju i lažnom prikazivanju stvarnih događaja.

13–18. septembar 1999. godine

Britanski novinar, bivši TV reporter Sky News-a Den Dejmon (Dan Damon) koji je pratio rat u Bosni, izneo je svoje viđenje uloge Darija Kordića u Centralnoj Bosni. Tužilac je pokušao da dokaže Kordićevu odgovornost za zločine koje su počinili pripadnici lokalnih jedinica HVO-a, da je bio ključna ličnost u bosansko hrvatskom ogranku HDZ-a i potpredsednik samozvane Hrvatske zajednice Herceg-Bosna.

Den Dejmon je tokom rata sreo Kordića nekoliko puta. Rekao je da veruje da je Kordić bio pretpostavljeni Tihofilu Blaškiću koji je bio vojno lice. Kordić je, po rečima svedoka, Blaškiću izdavao političke direktive.

Kordićeva odbrana se suprotstavila tvrdnji da je optuženi kao politički lider odgovoran za zločine koje je počinila vojska. Dejmon tvrdi da je, kako je on čuo, takva bila hijerarhija u dolini. On to objašnjava primerom da je na osnovu Kordićeve intervencije mogao neometano

da poseti HVO zatvor Kaonik što, po mišljenju tužioca dokazuje da Kordić jeste imao komandnu odgovornost.

Prema izjavi jednog od zaštićenih svedoka, Kordić je imao značajnu ulogu u sukobu koji je izbio u oktobru 1992. godine posle podizanja barikada u blizini sela Ahmići. Bošnjaci tvrde da su podigli barikade u nameri da spreče HVO da pošalje pojačanje u Novi Travnik, gde je prethodnog dana izbio prvi hrvatsko-muslimanski sukob. Hrvati tvrde da su planirali da pojačanje pošalju u Jajce, grad koji je bio pod srpskom opsadom.

Kordić, koji je živeo u Busovači, bio je u to vreme u Novom Travniku. Jedan od svedoka je rekao da je bio poslat u Novi Travnik kao predstavnik Bošnjaka iz Viteza na sastanak sa Kordićem o uklanjanju barikada.

Prema izjavama svedoka, Kordić je na tim pregovorima postavio uslove za svoju stranu. Zahtevao je predaju bošnjačkog komandanta novotravničke brigade teritorijalne odbrane i predaju njihovog oružja. Kordić je, po rečima svedoka, rekao na konferenciji za štampu održanoj posle incidenta sa barikadama da će Ahmići "teško platiti za barikade".

Tužilac smatra da je Mario Čerkez, kao bivši komandant brigade HVO u Vitezu odgovoran za zločine koje su počinili vojnici pod njegovom komandom.

Svedoci iz Viteza, Fuad Zeco i svedok L su takođe govorili o zatvaranju Bošnjaka u Vitezu aprila 1993. godine. Tužilac je pokušao da dokaže da su posle sprovođenja vojne akcije 16. aprila, vojnici HVO-a zarobili stanovnike Viteza, ističući odgovornost Čerkeza kao komandanta te brigade. Jedan od svedoka je rekao da je Čerkeza video u zgradi bioskopa u kojoj je bilo zatvoreno nekoliko stotina Bošnjaka. Ovaj svedok je takođe potvrdio da su pregovori između dve sukobljene strane o oslobađanju zarobljenika održani u Čerkezovoj kancelariji.

U operativnu zonu Čerkezove brigade spadalo je i selo Ahmići koje je potpuno uništeno u napadu 16. aprila tokom koga je ubijeno više od sto Bošnjaka. Jedan od zaštićenih svedoka je govorio o ovom napadu, ali na osnovu uniformi nije mogao da odredi koja je jedinica izvršila masovno ubistvo u selu.

20–25. Septembar 1999. godine

Sulejman Kavazović, komandant teritorijalne odbrane u Vitezu svedočio je o događajima u Vitezu u aprilu 1993. godine. On je više puta bio zarobljenik pripadnika HVO-a. Kaže da mu je najteže bilo u aprilu 1993. godine, kada je prošao kroz nekoliko hrvatskih zatvora u toj oblasti. Primoravali su ga da kopa rovove i psihički i fizički maltretirali. Oslobođen je u okviru razmene zarobljenika, posle čega je neko vreme proveo u bolnici gde mu je bila pružena i psihijatrijska pomoć.

Odbrana je pitala svedoka kakvo je njegovo psihičko zdravlje sada, na šta je on odgovorio da je sasvim dobro otkako je napustio bolnicu.

Kavazović je pored Maria Čerkeza pomenuo i druge optužene pred Tribunalom, koje je sreo tokom aprila dok je bio zatvoren. Opisao je kako ga je Anto Furundžija udario u lice kada je doveden u "Bungalov", glavni štab takozvane "Džoker" specijalne jedinice vojne policije HVO. Tu je takođe video Vladu Šantića koji je naredio zatvorenicima da kopaju rovove.

Zatvorenici su odvedeni u mesto Kratine. Tu je sreo Miroslava Brala-Cicka, koji je postrojio zarobljene Muslimane i primorao ih da se krste i da izgovaraju reči katoličkih molitvi po deset puta. Posle toga im je dao lopate i naredio da kopaju.

Sledeći svedok bio je major holandske vojske i bivši član Posmatračke misije Evropske Zajednice u Bosni Lars Bagesen (Lars Baggesen). Bagesen je bio u Zenici od 30. marta do 1. jula 1999. godine. Na osnovu zvaničnih izveštaja Posmatračke misije i njegovih ličnih kontakata sa Kordićem i drugim bosansko-hrvatskim liderima, Bagesen je zaključio da je optuženi Dario Kordić bio najuticajniji hrvatski politički lider u Centralnoj Bosni.

Na tužiočev zahtev nabrojao je mnoga kršenja međunarodnog humanitarnog prava koja su počinili pripadnici HVO-a u Centralnoj Bosni tokom njegovog mandata, počevši od zločina u Ahmićima i drugim mestima u Lašvanskoj dolini, do postavljanja bombi u muslimanskom delu Viteza i granatiranja Zenice.

Po Bagesenovom mišljenju za te zločine su odgovorni politički lideri bosanskih Hrvata. On je potvrdno odgovorio i na tužiočevo pitanje da li su vojni komandanti bili odgovorni političkim rukovodiocima.

Bagesen je zaključio, kao i mnogi tužiočevi svedoci pre njega, da je napad na Lašvansku dolinu bio pokušaj implementacije Vens-Ovenovog plana. Namere rukovodstva tzv. hrvatske zajednice Herceg-Bosna bile su da proteraju Bošnjake i stvore etnički čist hrvatski kanton u Lašvanskoj dolini, uprkos činjenici da je međunarodnim planom bilo predviđeno da struktura stanovništva mora ostati nepromenjena.

Bagesen je opisao hrvatsku ofanzivu od 16. aprila 1993. godine, kao dobro isplaniran vojni napad na civile.

Odbrana je dodala da su obe strane vršile zločine nad civilnim stanovništvom, kao i da je vojni komandant u toj oblasti Tihofil Blaškić bio podređen vrhovnom štabu HVO-a i generalu Milivoju Petkoviću, a ne optuženom Dariu Kordiću.

27. septembar - 2. oktobar 1999. godine

Kordićeva odbrana je pokušala da obori tvrdnju svedoka Bagesena da su politički lideri izdavali naređenja vojnim liderima. Odbrana je rekla da je normalno da se vojni izveštaji podnose političarima, na šta je svedok odgovorio da je to normalno samo zato što je vojska primala naređenja od političara.

Kordićev advokat Stiv Sejers pitao je svedoka da li misli da je naredbe vojsci izdavala vlada ili pojedinci. Bagesen je odgovorio da to zavisi od konkretnog slučaja.

Branilac Maria Čerkeza je takođe pokušao da obori Bagesenovo svedočenje. Istakao je da su strani posmatrači došli u BiH samo na nekoliko meseci, bez predznanja i da tokom svog kratkog boravka nisu mogli da stvore jasnu sliku o situaciji u toj oblasti.

Čerkeзов branilac Božidar Kovačević je pitao da li su strani posmatrači bili u mogućnosti da razlikuju brojne HVO jedinice, na šta je svedok odgovorio da oni nisu vojna organizacija, ali da je sve vojne analize u njihovom istraživanju obavio UNPROFOR.

4-9. oktobar 1999. godine

Zaštićeni svedok R je opisala zlostavljanja kojima su Bošnjaci u Lašvanskoj dolini bili podvrgnuti. Pomenula je Darka Kraljevića, tadašnjeg komandanta specijalne jedinice "Vitezovi", koji je poginuo u saobraćajnoj nesreći 1995. godine.

R tvrdi da je posle ulaska HVO vojnika u selo, marta 1993. godine, Kraljević izdvojio sedmoro ljudi koje je odlučio da ubije, ali je bosanski Hrvat, čije ime nije htela da otkrije, pozvao UNPROFOR i spasio ih.

Odbrana je istakla da jedinice "Džoker" i "Vitezovi" nisu bile deo HVO regularnih jedinica, te da stoga nisu bili pod Čerkeзовom komandom.

Svedok R je potvrdila da oni nisu bili deo HVO-a, ali da je HVO kontrolisao tu oblast i da je mogao da ih spreči u vršenju zločina.

Tužilac je pitao R šta zna o ubistvu Samira Traka, u maju 1992. godine, u hodniku hotela Vitez za koje je Čerkez optužen. Ona je rekla da su dva Bošnjaka koji su ranije bili pretučeni u podrumu hotela, videli Čerkeza i Vukadinovića, čoveka iz susednog sela Krušica, u trenutku kada je Samir Trako ubijen.

Čerkeзов branilac, Božidar Kovačić je rekao da su to samo pretpostavke zasnovane na iskazu koji je svedoku dalo treće lice. Dodao je da su Čerkez i Vukadinović, kada su čuli pucanj, istrčali iz podruma u hodnik da vide šta se događa i tako se zatekli na mestu zločina.

R je potvrdila da je optuženi Kordić imao značajnu vojnu ulogu iako je formalno bio političar. Istakla je da je on bio predstavljen na lokalnoj bosansko-hrvatskoj televiziji kao vojni lider i da su, kada je on dolazio u HVO bazu u Krušici, vojnici primoravali stanovnike da očiste put za "pukovnika Kordića". Noć pre nego što su HVO snage izvršile napad na Lašvansku dolinu, Kordić je, kako tvrdi R, na lokalnoj televiziji dao izjavu da neće biti pregovora sa Muslimanima, ali da će se HVO boriti sa njima.

Kordićeva odbrana je rekla da su sudu podneti video snimci izjave koju je Kordić tom prilikom dao i da se sud može uveriti u to šta je optuženi tada stvarno izjavio.

11-16. oktobar 1999. godine

Holandanin Hendrik Morsnik (Hendrik Morsnik), bivši član Posmatračke misije Evropske Zajednice govorio je o generalnoj strategiji HVO-a u Centralnoj Bosni. Njegovo svedočenje je trebalo da potvrdi tužiočev stav da je cilj HVO-a bio da izvrši etničko čišćenje u Centralnoj Bosni i da tu naseli bosanske Hrvate iz drugih oblasti. Tužilac takođe tvrdi da su tvorci tog plana bili politički predstavnici tzv. Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, čiji je potpredsednik bio Kordić, a da su izvršioci tog plana bili vojni lideri HVO-a, uključujući i Čerkeza koji je bio komandant HVO brigade "Vitez".

Morsnik je rekao da je taktika HVO-a bila da odrede interesnu zonu i da je očiste od Muslimana širenjem straha, paljenjem kuća, ubijanjem i zatvaranjem.

Tužilac ne poriče da su i bosanski Hrvati napuštali svoje kuće u Lašvanskoj dolini, ali to smatra rezultatom propagande koju je sprovodila bosansko-hrvatska strana.

Sudija Muhamed Benuna pitao je svedoka zašto bi Hrvati koristili propagandu da proteraju svoje sunarodnike ka srpskoj teritoriji u blizini Travnika i Kaknja. Morsnik je rekao da su Hrvati jednostavno odustali od nekih oblasti i da su sklopili dogovor sa Srbima o prolazu hrvatskih izbeglica.

Tokom svoje službe u Bosni, u proleće 1993. godine, Morsnik kaže da se često sretao sa lokalnim komandantom Čerkezom za koga veruje da je bio čovek odgovoran za tu oblast i da je imao obavezu da obezbedi slobodu kretanja.

Čerkez je prigovorio da se HVO optužuje za zločine koji su izazvani elementima koji su bili izvan njihove kontrole.

Tužilac je pitao svedoka da li smatra da je HVO imao dovoljno vojnika i policije da eliminiše elemente koji su bili van njihove kontrole. Morsnik je odgovorio da zločini koje je HVO izvršio na račun Armije BiH, uglavnom nemaju osnova.

Kao član Posmatračke misije, Morsnik je učestvovao u radu ujedinjene komisije između HVO-a i Armije BiH. Uz učešće UNPROFOR-a i Posmatračke misije, komisija se bavila problemima obustave vatre, razmene zarobljenika i slobode kretanja.

Morsnik je još rekao da smatra odnos između vojnih i političkih struktura HVO-a neobičnim, jer političari nisu imali nikakvih problema da ulaze u vojne kancelarije u svako doba i da povremeno prisustvuju i njihovim sastancima.

Anto Valenta, predstavnik tvrde linije HVO-a imao je konstantno slobodan pristup Čerkezovoj kancelariji, rekao je Morsnik. On je dodao da su u Vitezu lokalni komandanti prestali da prisustvuju sastancima ujedinjene komisije, a lokalni političari su u maju 1993. godine počeli da posećuju ove sastanke. Dodao je još da su o umešanosti političkih struktura u vojna pitanja, lokalni HVO komandanti rekli da su dobijali kontradiktorna naređenja.

Tužilac je istakao da smatra ovo svedočenje dokazom da je Kordić kao politički vođa mogao biti umešan i odgovoran za vojne aktivnosti HVO-a.

Zaštićeni svedok S, doktorica iz Viteza, svedočila je o Muslimanima zatvorenim u bioskopu u Vitezu posle napada HVO aprila 1993. godine, za šta tužilac tvrdi da je bilo izvršeno po Čerkezovom naređenju. Potvrdila je tužiocu optužbu da je Čerkezova jedinica bila umešana i da su zatvorenike čuvali HVO vojnici. Ona je bila član tročlane lekarske komisije koja je pregledala zatvorenike, njih oko 100-50. Rekla je da su zatvorenici bili zabrinuti za svoju sudbinu i da je čula za dva slučaja silovanja, ali da nije čula da su ta silovanja izvršili pripadnici jedinice "Vitez".

Svedok Nijaz Rebihić bivši pomoćnik u štabu Teritorijalne odbrane BiH u Vitezu, govorio je o razgovoru koji je čuo preko amaterske radio-stanice kada je u aprilu 1993. godine HVO izvršio napad. On tvrdi da je prepoznao Čerkezov glas, kada je u jutro 16. aprila bio obavешten da se jedinice UNPROFOR-a kreću ka pozicijama koje je držala njegova brigada. Čerkez je, kako Rebihić tvrdi, svom sagovorniku rekao da se ne obazire na njih i da zna šta je njegov posao.

18-23. oktobar 1999. godine

Stjepan Kljujić, bivši predsednik bosansko hrvatskog ogranka HDZ-a i član tripartitnog predsedništva BiH, sada predsednik Bosanske republikanske partije, svedočio je o ulozi HDZ BiH, HVO-a i Hrvatske zajednice Herceg-Bosna. Prema njegovim rečima, politički ciljevi su usvojeni kada su partijsko rukovodstvo, na osnovu intervencije iz Zagreba, preuzeli Mate Boban i optuženi Kordić.

Svoj deo unakrsnog ispitivanja branilac Mitko Naumovski je podelio na tri dela: prvi deo je predstavljala priprema odbrane BiH od srpskih snaga; drugi, saradnja HDZ BiH sa bosanskim Muslimanima; i treći, podrška HDZ BiH suverenitetu BiH.

Naumovski je ukazao da je transferom oružja iz Slovenije i Hrvatske, 1991. i početkom 1992. godine, JNA započela tihu okupaciju BiH, i da vlasti u Sarajevu nisu preduzele ništa da to spreče.

Naumovski je zatim rekao da su zbog toga bosanski Hrvati počeli sami da pripremaju odbranu. Tako je u aprilu 1992. godine formiran i HVO.

Kljujić je kazao da je on bio prvi upozoren na srpski plan da uz podršku JNA uspostave kontrolu nad Bosnom i dodao da formiranje HVO-a nije bilo potrebno s obzirom da su u Bosni već postojale jedinice Teritorijalne odbrane.

Što se tiče saradnje sa bosanskim Muslimanima, branilac je istakao da je bosanski predsednik Alija Izetbegović predložio sporazum sa Srbima, u julu 1991. godine, o federaciji BiH, Srbije i Crne Gore. Takav sporazum, sačinjen uoči rata u Hrvatskoj bio bi nepovoljan za bosanske Hrvate.

Kljujić se složio, ali je dodao da on još uvek veruje da su Hrvati i Muslimani imali slične stavove. On je to obrazložio tvrdnjama da se oko 10 000 bosanskih Muslimana pridružilo odbrani Hrvatske 1991. godine, da su Muslimani prenosili oružje u Hrvatsku i da su Hrvati, kao i on sam, radili zajedno sa Muslimanima na formiranju Armije BiH.

Što se riče problema suvereniteta i teritorijalnog integriteta BiH, odbrana je pokušala da dokaže da Hrvati nisu bili sami u zastupanju ideje o podeli. Odbrana ističe da tokom razgovora u Lisabonu i Briselu, početkom 1992. godine, nije bilo sigurno kako će problem BiH biti rešen. Muslimani su hteli jedinstvenu BiH na principu jedna osoba - jedan glas, što bi bosanske Hrvate opet pretvorilo u manjinu. Kljujić je odgovorio da narod u Zagrebu nije uspeo da shvati značaj koncepta unitarne BiH.

Odbrana je istakla da su bosanski Muslimani primorali bosanske Hrvata da organizuju odbranu pregovarajući sa Srbima u trenutku kada je počinjao rat u Hrvatskoj.

Kljujić je odgovorio da je od toga mnogo važniji sastanak koji je održan u Karadorđevu, na kome su, 25. marta 1991. godine, hrvatski predsednik Franjo Tuđman i predsednik Srbije Slobodan Milošević pregovarali, kako je sada poznato, o modelima podele BiH između Srba i Hrvata.

Svedok major Filip Dženings (Phillip Jennings), pripadnik britanskog bataljona UNPROFOR-a je izjavio da se tokom februara 1993. godine sreo sa Kordićem najmanje 15 do 20 puta. Dženings je rekao da su na tim sastancima često bili prisutni i oficiri HVO-a, ali je Kordić uvek vodio glavnu reč.

Po izbijanju sukoba u Busovači, januara 1993. godine, Armija BiH i HVO su potpisali sporazum o obustavi vatre i razmeni zarobljenika. Bosansko-hrvatski komandant Operativne zone, pukovnik Tihofil Blaškić je potpisao taj sporazum u ime HVO-a, ali je Kordić samoinicijativno odložio razmenu zarobljenika za 48 sati iako nije bio potpisnik sporazuma.

Odbrana je tražila od Dženingsa da potvrdi da je Blaškić imao kontrolu nad situacijom u Centralnoj Bosni. Dženings je samo ponovio da je Blaškić bio imenovan za komandanta u Centralnoj Bosni, dodajući da je bio iznenađen da je Kordić preinačio neke od njegovih naredbi.

Dženings je dodao da je Kordić uvek pregovarao sa UNHCR-om o prolazu humanitarne pomoći i odlučivao šta može da ostane u Busovači.

Svedok kapetan Li Vitvort (Lee Whitworth), pripadnik britanskog bataljona UNPROFOR-a koji je od juna 1993. godine bio u oblasti Viteza, opisao je kako je humanitarni konvoj "Convoy of joy" bio zaustavljen, neki od vozača ubijeni, a humanitarna pomoć ukradena. On je rekao da je UNPROFOR zaključio da je ovaj napad organizovao Kordić.

Vitvort se često sretao sa Čerkezom i kaže da se on nalazio u blizini kada je konvoj zaustavljen, da nije učestvovao, ali i da nije ništa uradio da to spreči. On je dodao da Čerkez nije uvažavao Blaškićev autoritet i da je često ignorisao njegova naređenja, ali da je bio u dobrim odnosima sa Darkom Kraljevićem, komandantom jedinice "Vitezovi" koja je bila umešana u mnoge zločine u Centralnoj Bosni, naročito u Lašvanskoj dolini. On je dodao da se u Čerkezovoj zoni odgovornosti nalazila i jedinica "Džoker", za koju se veruje da je takođe odgovorna za veliki broj zločina u ovoj oblasti.

Na tužiočevo pitanje kakva je bila Kordićeva uloga u odnosu na Blaškića, Vitvort je odgovorio da je Kordić bio ključni političar i izvršni donosilac odluka u ovoj oblasti i da je bio veoma uticajan, dok je Blaškić samo teoretski bio ključni vojni lider. Dodao je da su na kontrolnim punktovima vojnici uglavnom priznavali autoritet Kordića i lokalnih komandanata, dok u pedeset posto slučajeva Blaškićev autoritet nisu priznavali.

1-6. novembar 1999. godine

Svedočenje oficira britanskog bataljona u Centralnoj Bosni Majkla Bafina (Michael Buffini) bilo je jedan od ključnih dokaza u pokušaju tužioca da dokaže prisustvo Hrvatske Armije u BiH, čime bi sukob dobio internacionalni karakter.

Bafin je potvrdio da je video vojnike HV u Hercegovini, kao i da je jednom, putujući iz Hrvatske za Prizren, u gradu na jugu BiH pratio konvoj od šest do osam kamiona u kojima su bili vojnici HV. Dodao je da mu je jedan plaćeni vojnik koga je sreo u Hrvatskoj rekao da je obučavao vojnike HV i potvrdio da HV učestvuje u borbama u BiH.

Dok je radio sa ujedinjenom komisijom UN-a, HVO-a i Armije BiH, Bafin je sreo Čerkeza nekoliko puta. Bafin kaže da je Čerkez na njihova pitanja o zločinima koje su izvršile jedinice HVO-a, odgovarao drsko i nabranjem zločina koje je počinila druga strana.

Tužilac je pitao svedoka da li je Čerkez bio u mogućnosti da spreči izvršenje zločina. Bafin je odgovorio da je Čerkez bio ovlašćen da donosi odluke i da obezbedi njihovo izvršenje.

Oficir britanskog bataljona u Centralnoj Bosni, Mark Bauers (Mark Bowers) je govorio o opstrukciji dostavljanja humanitarne pomoći Bošnjacima. Prema njegovim rečima, ta opstrukcija je bila organizovana sa najvišeg nivoa HVO-a. Bauers je istakao da je to bio Kordić na političkom i Blaškić na vojnom nivou.

Zaštićeni svedok T je pričao kako je Kordić jednom prilikom pretio bošnjačkom vojniku Miralemu Deliji, na kontrolnom punktu na putu između Busovače i Kiseljaka. Delija je zaustavio automobil u kome se nalazio Kordić i zatražio od njega i njegovih saputnika lične karte. Kordić je pretio Deliji i vređao ga. Delija je razoružao Kordića i njegove saputnike i zadržao ih na kontrolnom punktu 30–40 minuta, posle čega su nastavili put.

Posle toga je Delijin brat Mirsad Delija ubijen. Po mišljenju svedoka to ubistvo je organizovao Kordić da bi se osvetio Deliji.

Branilac Mitko Naumovski je kazao da su u zaustavljenim kolima bili Blaškić i još neki HVO vojnici, a ne Kordić. Svedok T nije kategorično odbio ovu tvrdnju odbrane, samo je rekao da je sasvim sigurno da je neko naredio da se izvrši ubistvo Mirsada Delije.

Svedok T je takođe govorio o situaciji u Busovači gde se nalazio Kordićev štab. Opisivao je kako su posle izbijanja sukoba u toj oblasti 27. januara 1993. godine vojnici HVO-a razoružali i zarobili Muslimane. Zarobljenici su odvedeni u logor Kaonik gde su bili prinuđeni da kopaju rovove. Dva zarobljenika su tu ubijena. Svedok je još dodao da je Kordić morao znati za to.

10–13. novembar 1999. godine

Svedok pukovnik Pol Šiper (Paulus Schipper), komandant holandsko-belgijskog bataljona UNPROFOR-a je izjavio da su Kordić i Blaškić bili glavni donosioci odluka u Centralnoj Bosni i da je Blaškić bio Kordićev vojni ekspert.

Svedoci tužilaštva koji su u ovoj fazi suđenja bili uglavnom bivši pripadnici UNPROFOR-a, potvrdili su tužiocu da je Kordić bio najviši politički predstavnik u toj oblasti i sa najviše uticaja na HVO.

General Alister Dankan (Alistar Duncan) komandant britanskog UN bataljona u Lašvanskoj dolini je kazao da je njegov bataljon ocenio da je Kordić bio nadređen specijalnim jedinicama. On je još ispričao kako su jednom prilikom hrvatski civili i lokalna policija zaustavili konvoj humanitarne pomoći, i da im je on rekao da ima Blaškićevo odobrenje za prolaz konvoja, ali da su mu oni odgovorili da je potrebno Kordićevo odobrenje.

Nekoliko svedoka je govorilo o incidentima koji su se dogodili sa konvojima humanitarne pomoći. Svi su potvrdili da je Kordić odlučivao o slobodi kretanja konvoja, a ne Blaškić iako je on bio komandant Operativne zone.

U nameri da dokaže da Kordićeva uloga u ovoj oblasti nije bila odlučujuća, njegov branilac Stiv Sejers je zatražio od svedoka da potvrde da je Blaškić imao efektivnu komandnu moć nad vojskom u Centralnoj Bosni, a da je Kordić do 1994. godine bio samo potpredsednik HDZ-a BiH.

Svedoci su potvrdili da je Blaškić bio najviši vojni komandant, ali su istakli da je moguće da on nije imao apsolutnu kontrolu nad svim HVO jedinicama u toj oblasti. Svi svedoci su se složili da je Kordić imao uticaja na vojna događanja u Centralnoj Bosni.

15–20. novembar 1999. godine

Major Martin Forgejv (Martin Forgrave), pripadnik britanskog kontigenta UNPROFOR-a u Centralnoj Bosni izjavio je da je tokom svog boravka u Bosni, od oktobra 1992. do marta 1993. godine, sretao Kordića, u proseku po tri puta mesečno. Svedok je rekao da smatra da je Kordić bio mnogo uticajniji od komandanta HVO-a Tihofila Blaškića. Dodao je da je Kordić bio u mogućnosti da brzo i efikasno reši sve probleme prolaska konvoja, konfiskacije humanitarne pomoći a jednom prilikom i otmice danskog vojnika UNPROFOR-a. Po mišljenju svedoka, osoba odgovorna za brojne zločine u ovoj oblasti bio je Anto Slišković. Slišković je bio nadležan za unutrašnju bezbednost u toj oblasti i Kordićev poverenik, što dovodi do zaključka da je Kordić takođe odgovoran za te zločine.

Forgejv je takođe rekao da je od početka 1993. godine HVO u Centralnoj Bosni dobio pojačanje u trupama iz Hercegovine, sa oko 100 vojnika. Deo vojnika je nosio crne uniforme, dok su ostali nosili uniforme HV-a, redovne vojske Republike Hrvatske. Svedok kaže da mu je jedan nemački plaćeni vojnik potvrdio da su neki od tih vojnika došli iz Hrvatske.

Opisao je svoj susret sa tim vojnicima u Novom Travniku u štabu HVO-a. Vojnici su pili, pozdravljali vojnike UNPROFOR-a nacističkim pozdravom i pokazivali znakove koji su pokazivali da će vojnici UNPROFOR-a biti njihove mete. Jedan od njih je prislonio pištolj na usta vojniku UNPROFOR-a koji je stajao sa Forgrevjom.

Kordićeva odbrana je tražila od svedoka da potvrdi da je Blaškić komandovao HVO jedinicama u Centralnoj Bosni, te da su te jedinice bile odgovorne njemu. Svedok je to potvrdio.

Odbrana je još istakla da Slišković nikada nije rekao svedoku da je direktno odgovoran Kordiću. Branilac Stiv Sejers je naglasio da je Slišković bio zamenik komandanta busovačke brigade HVO-a, kao i da je optuženi Kordić u to vreme bio samo jedan od pet potpredsednika HDZ BiH.

22–27. novembar 1999.

Sledeći tužiočev svedok bio je Stjepan Tuka, bivši komandant HVO-a koji je u aprilu 1993. godine odbio da izvrši naređenje Tihofila Blaškića, i da napadne snage Armije BiH u selu Dušina u blizini Fojnice.

Tuka kaže da je odbio da izvrši ovo naređenje zato što se nadao da će biti postignut dogovor sa Bošnjacima. Tom prilikom uputio je pismo Blaškiću u kome kaže da je svestan svojih dužnosti, ali da ne želi da izvrši naređenje koje će voditi u ubijanje i rat.

On je potvrdio da Blaškićevo naređenje nije sadržalo naredbu da se ubijaju Bošnjaci i da se pale njihove kuće, ali je dodao da bi bilo teško izbeći civilne žrtve s obzirom da su vojska i civili bili izmešani.

Hrvatsko-muslimanski sukob je izbio u Fojnici, u julu 1993. godine, nakon što je Blaškić smenio Tuku sa mesta komandanta HVO-a. U tim borbama, po rečima svedoka, oko 70 posto hrvatskih sela u ovoj oblasti je uništeno. On sam je bio uhapšen i proveo je 10 meseci kao zatvorenik Armije BiH.

Tužilac Suzan Somers (Susan Sommers) iskoristila je ovo svedočenje da dokaže Kordićevu umešanost u događaje u Centralnoj Bosni u periodu od 1991. godine. Svedok je potvrdio da je zajedno sa tadašnjim predsednikom HDZ-a u Fojnici, odlazio na konsultacije sa Kordićem gde su razgovarali o organizovanju odbrane posle izbijanja rata u Hrvatskoj.

Da bi dokazao Kordićevu umešanost u vojna događanja tužilac je istakao da se Kordić često pojavljivao u društvu sa Blaškićem, da je nosio uniformu i da je prisustvovao polaganju zakletve pripadnika HVO-a u Fojnici.

Kordićev branilac Mitko Naumovski je tražio od svedoka da potvrdi da je Blaškić bio podređen Vrhovnom štabu HVO-a i da su njemu stizale naredbe sa prostora izvan Centralne Bosne, a ne iz Busovače gde se nalazio Kordić. Svedok je potvrdio da on nikada nije primio vojnu naredbu od Kordića, ali da je možda primao naredbe o nekim civilnim stvarima.

Major Angus Hej (Angus Hay), pripadnik britanskog bataljona UNPROFOR-a u Centralnoj Bosni od aprila do novembra 1993. godine, svedočio je o sastanku sa optuženim Čerkezom, na kome je bio prisutan i Darko Kraljević, komandant specijalne jedinice "Vitezovi".

Major Hej je učestvovao na sastancima na kojima je bio prisutan i Dario Kordić, te tvrdi da je on na tim sastancima nosio uniformu HVO-a i da je bilo očigledno da su ga ljudi koji su bili sa njim poštovali.

U brojnim svedočenjima pred Tribunalom potvrđeno je da je ova jedinica bila odgovorna za brojne zločine izvršene nad Bošnjacima u Lašvanskoj dolini. Tužilac je istakao da se Kraljević sa svojom jedinicom nalazio u Čerkezovoj zoni odgovornosti.

Bivši komandant britanskog bataljona Alister Dankan je rekao da su Čerkez i Kraljević bili lični prijatelji. Dankan je kazao da je Blaškić imao operativnu komandnu kontrolu nad HVO jedinicama u Centralnoj Bosni, ali da je moguće da su neke jedinice HVO-a, pogotovo one koje se nisu nalazile u okviru regularnih HVO formacija, bile pod komandom koja se nalazila izvan Blaškićevog štaba.

29. novembar – 4. decembar 1999. godine

Prema izveštaju Posmatračke misije EZ u Bosni, optuženi Dario Kordić je imao kontrolu nad snagama HVO-a. O tome je svedočio pred Tribunalom Ole Briks Andersen (Ole Brix Andersen), tadašnji zamenik šefa političkih poslova štaba Posmatračke misije EZ u Zagrebu od septembra 1992. do jula 1993. godine.

Andersen je rekao da su u Novom Travniku, Vitezu i Busovači, HVO jedinice koje su sprečavale prolaz konvoja bile odgovorne jedino Dariju Kordiću, koji je bio ministar Herceg-Bosne, politički lider, vojni komandant i rođak Mate Bobana.

Evropska posmatračka misija je smatrala da je Kordić odgovoran za probleme u Busovači gde je optuženi živeo u to vreme. Kordić je izjavio da nije kriv povodom optužbe za napad na Muslimane u Lašvanskoj dolini.

U jednom od priloženih izveštaja šef Evropske posmatračke misije u Zenici Žan-Pjer Tebo (Jean-Pierre Thebault) navodi da je postojala namera da se u tzv. Hrvatskoj zajednici Herceg-Bosni stvori etnički čista oblast, čak i ako to zahteva nasilno preseljavanje bosanskih Hrvata iz oblasti u kojima su bili manjina.

Evropska posmatračka misija je zaključila da je organizovani napad hrvatskih snaga na muslimanske gradove i sela u proleće 1993., bio rezultat namere HVO-a da uspostavi potpunu kontrolu nad kantonima 8 i 10 koji su bili označeni u Vens-Ovenovom planu kao kantoni sa većinskim hrvatskim stanovništvom.

Andersen je rekao da je bilo teško pronaći dokaze o direktnoj umešanosti Hrvatske Armije, ali da je bilo mnogo znakova da ih je hrvatska vlada podržavala politički, kao i sa opremom i trupama.

Kordićeva odbrana je pokušala da dokaže da je njegov politički uticaj u toj oblasti bio ograničen, kao i da nije imao vojnu ulogu. Pokušali su da dovedu u sumnju optužbe iz izveštaja Evropske posmatračke misije iznoseći tvrdnje da Kordić nikada nije bio, kao što se to u izveštajima navodi, ministar Herceg-Bosne kao ni član HVO vlade.

Andersen je odgovorio da ne zna koja je bila tačno njegova formalna titula, ali da je Posmatračka misija sigurna da je on u toj oblasti bio uticajna ličnost i da je imao vlast.

6-11. decembar 1999. godine

Svedok Nasiha Meslamović rekla je da se obratila Kordiću kada je početkom 1994. htela da napusti Busovaču jer tu kao Muslimanka nije mogla više da živi. Između ostalog, ona je pričala o hapšenju Muslimana i njihovom zatvaranju u zatvor Kaonik. Kazala je da je komandant busovačke HVO brigade raportirao uniformisanom Kordiću kada su vojnici te brigade polagali zakletvu. Kordić je po rečima svedoka bio blizak sa Paskom Ljubičićem, komandantom vojne policije HVO-a u Centralnoj Bosni. Kordićeva sestra je bila Ljubičićeva devojka.

Odbrana je nastavila da insistira na tvrdnji da je HVO bio odgovoran komandi u Mostaru, a ne Kordiću. Istakli su da je Kordić bio samo jedan od potpredsednika Hrvatske zajednice Herceg-Bosna. Odbrana je takođe priložila Stoltenbergov i Ovenov plan za uniju tri republike BiH po kome je Hrvatska zajednica HB preimenovana u Hrvatsku republiku Herceg-Bosne. Odbrana je naglasila da je taj plan predložila međunarodna zajednica.

Drugi podaci o radu Tribunala

Karla Del Ponte imenovana za novog glavnog tužioca Tribunala

9–15. avgust 1999. godine

Savet bezbednosti UN-a je 11. avgusta imenovao glavnog švajcarskog državnog tužioca Karlu Del Ponte za glavnog tužioca Međunarodnog krivičnog Tribunala za bivšu Jugoslaviju i Međunarodnog Tribunala za Ruandu. Savet bezbednosti je izglasao Karlu Del Ponte na

predlog generalnog sekretara UN-a Kofi Anana. Karla Del Ponte stupila je na dužnost glavnog tužioca 15. septembra.

Karla Del Ponte je treći po redu tužilac dva međunarodna Tribunala za ratne zločine. Na toj dužnosti su prethodno bili južnoafrički sudija Ričard Goldston (Richard Goldstone) i kanadski sudija Luiz Arbur (Louis Arbour).

Karla Del Ponte rođena je 1947. u Luganu, školovala se u Ženevi, Bernu i Velikoj Britaniji. Posle završenih studija prava zaposlila se u advokatskoj kancelariji u Luganu, gde je posle tri godine otpočela samostalnu praksu. Šest godina kasnije imenovana je za istražnog sudiju, a kasnije i za tužioca u Luganu. Državni tužilac Švajcarske postaje 1994. godine kao prva žena na tom položaju.

REZOLUCIJA 1259 (1999)
koju je usvojio Savet bezbednosti na svom 4033 zasedanju
10. avgust 1999. godine

Savet bezbednosti,

Podsećajući na svoje rezolucije 808 (1993) od 22. februara 1993. godine, 827 (1993) od 25. maja 1993. godine, 936 (1994) od 8. jula 1994. godine i 1047 (1996) od 29. februara 1996. godine.

Prihvata sa žaljenjem ostavku g-đe Luiz Arbur, efektivno od 15. septembra 1999. godine.

Poštujući član 16 (4) Statuta Međunarodnog tribunala za optužbe protiv osoba odgovornih za kršenje Međunarodnog humanitarnog prava počinjenih na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. (S/25704) i član 15 Statuta Međunarodnog tribunala za Ruandu (S/RES/955 (1994), Aneks),

Razmotrivši nominaciju g-ce Karle Del Ponte od strane Generalnog sekretara za položaj tužioca gore navedenih Tribunala,

Postavlja g-cu Karlu Del Ponte za tužioca Međunarodnog tribunala za optužbe protiv osoba odgovornih za kršenja Međunarodnog humanitarnog prava počinjenih na teritoriji bivše Jugoslavije i Međunarodnog tribunala za Ruandu, efektivno od dana kada ostavka g-đe Arbur stupa na snagu.

Pripadnici SFOR-a uhapsili Radomira Kovača optuženog za ratne zločine

2. avgust 1999. godine

Portparol tužilaštva Tribunala izjavio je da su 2. avgusta u jutarnjim časovima pripadnici SFOR-a uhapsili Radomira Kovača. Kovač je optužen u junu 1996. godine za zločine nad

muslimanskim stanovništvom u gradu Foči koji su u aprilu 1992. godine zauzele oružane snage bosanskih Srba i paravojne jedinice iz Srbije i Crne Gore. On je bio zamenik komandira vojne policije i paravojni vođa koji je učestvovao u zauzimanju Foče.

1. avgust 1999. godine

Radomir Kovač je izjavio da nije kriv za zločine koji mu se stavljaju na teret. Prema navodima iz optužnice, vojne snage bosanskih Srba su u saradnji sa paravojnim grupama iz Srbije i Crne Gore i fočanskom policijom, zauzele Foču u aprilu 1992. godine, dok su okolna sela držali pod opsadom do sredine jula 1992. godine. Posle zauzimanja grada hiljade Muslimana i Hrvata su nezakonito zatvoreni, a mnogi od njih su ubijeni. Muškarci su bili zatvoreni u prostorijama bivšeg Kazneno-popravnog doma, dok su žene, deca i starije osobe bili zatvoreni u hidroelektrani Buk Nijela, u fočanskoj srednjoj školi i sportskoj hali "Partizan". Žene su takođe bile zatvarane u bordelima smeštenim u privatnim kućama gde su bile konstantno izložene seksualnom zlostavljanju. Među njima je bilo i maloletnica između 12 i 18 godina starosti. Jedna od zgrada gde su bile zlostavljane, je zgrada zvana "Brena" u blizini hotela "Zelengora" u kome je bio smešten štab srpskih oružanih snaga. Prema navodima optužnice, Kovač je u periodu od oktobra 1992. do februara 1993. godine u jednom od stanova u zgradi "Brena" držao zatvorene dve žene, koje će se pojaviti pred Tribunalom kao zaštićeni svedoci FW 75 i FWS 87, koja je u vreme na koje se optužnica odnosi imala 16 godina. Ove žene su konstantno seksualno zlostavljali Kovač i drugi vojnici. U decembru 1992. godine Kovač je svedoka FW 75 prodao jednom vojniku za 200 nemačkih maraka, a FWS 87 i još jednu ženu, nekim vojnicima iz Crne Gore za 500 nemačkih maraka. Ovo je prva optužnica za seksualno zlostavljanje u ratu kvalifikovano kao zločin protiv čovečnosti.

U Beču priveden general Vojske Republike Srpske Momir Talić

25-31. avgust 1999. godine

Ministar unutrašnjih poslova Austrije potvrdio je da je zbog sumnje da je učestvovao u ratnim zločinima na prostoru BiH u Beču 25. avgusta uhapšen načelnik Generalštaba Vojske Republike Srpske general-pukovnik Momir Talić. Austrijski sud je izdao nalog za hapšenje Talića na osnovu dostavljene međunarodne poternice Tribunala. Momir Talić je iz Beča prebačen u Hag.

Talić je optužen za sistematske i organizovane zločine i progon Muslimana i Hrvata na području Bosanske krajine 1992. godine, odakle je te godine proterano 100.000 stanovnika nesrpskih nacionalnosti. Momir Talić je 31. avgusta izjavio pred Tribunalom da nije kriv za zločine koji se navode u optužnici.

Milan Vujin - postupak povodom optužbe za nepoštovanje suda

31. avgust 1999. godine

Beogradski novinar Milovan Brkić je izjavio pred Tribunalom da je advokat Milan Vujin bio u grupi advokata koju je Služba državne bezbednosti odabrala za kontrolu nad optuženima u Hagu radi zaštite ljudi u vrhu vlasti.

Brkić je rekao da je državni vrh naredio Službi državne bezbednosti da preko grupe odabranih advokata spreči optužene da u svojoj odbrani okrive pojedince na vlasti.

Ovu tvrdnju Brkić je izneo u martu 1995. u listu *Srpska reč* navodeći imena šestorice advokata među kojima su Milan Vujin, Toma Fila i Veljko Guberina. Tekst je podnet kao dokaz.

Brkić je sudu rekao da mu je plan Službe državne bezbednosti otkrio čovek koji ima visok položaj u toj Službi, ali da su okolnosti u Srbiji i Jugoslaviji sada takve da ne može da imenuje ljude koji su mu dali plan i imena advokata.

Svedok je rekao da je grupa advokata bila brižljivo odabrana sa zadatkom da okrivljenima stavi do znanja da ne smeju da optužuju druge, da ih upozori da su im porodice u Srbiji i da mogu biti proganjane. Dodao je da su advokati bili spremni da nateraju optužene i da izvrše samoubistvo i da se jedan čovek već ubio da drugi ne bi bili optuženi.

Bivši predsednik opštine Vukovar Slavko Dokmanović je prošle godine izvršio samoubistvo u pritvoru u Hagu pred izricanje presude za ubistvo više od 200 Hrvata na poljoprivrednom dobru Ovčara kod Vukovara krajem 1991. godine.

5. septembar 1999. godine

Kao sledeći svedok govorio je jedan od braće Dušana Tadića. On je rekao da su ga ljudi upozoravali da je Vujin "režimski advokat" i da mu je na to ukazao i Veljko Guberina.

8. septembar 1999. godine

Međunarodni krivični tribunal za ratne zločine na redovnom brifingu saopštio je da advokat Milan Vujin ne može biti branilac Radomira Kovača, optuženog za silovanje Muslimanki u Foči 1992. godine.

Pred Žalbenim većem Tribunala vodi se postupak povodom optužbi da je Vujin svesno i namerno ometao sprovođenje pravde nedozvoljenim uticajem na svedoke. Uprkos zahtevu optuženog da mu Vujin bude branilac, sekretar Tribunala to nije dozvolio jer interesi pravde ne dozvoljavaju da branilac bude osoba protiv koje se vodi postupak za nepoštovanje suda.

Za privremenog Kovačevog branioca postavljen je beogradski advokat Momir Kolesar, dok Kovač u pismenoj formi ne imenuje drugog branioca ili saopšti da će se sam braniti.

Holandski advokat Mihail Vladimirof (Michail Wladimiroff), koji je bio branilac Dušana Tadića pred Tribunalom 1996. godine, izjavio je pred ovim sudom da je advokat Milan Vujin postupao suprotno Tadićevim interesima i da je manipulirao svedocima.

Vladimirof je rekao da se osećao nelagodno zbog nejasnih Vujinovih veza sa ljudima iz vlasti u Republici Srpskoj i da je vremenom zaključio da Vujin utiče na svedoke i da je kontraproduktivan za odbranu.

Svedok je potvrdio da je Vujin dao spisak potencijalno važnih svedoka tadašnjem šefu policije u prijedoru Simi Drljači. To je sprečilo odbranu da dođe do tih svedoka.

Svedok je izjavio da je imao utisak da Vujin radi u sopstvenom interesu, ali da je kasnije shvatio da on nije dobar profesionalni branilac. Vujin je, po rečima Vladimirofa, ponekad postupao u Tadićevom interesu, ali samo kada se to poklapalo sa nekim drugim interesima. Svedok pretpostavlja da su to mogli biti interesi rukovodstva Republike Srpske ili nekih pojedinaca iz vlasti. Vladimirof smatra da je Vujinova uloga bila da neke ljude zaštiti od optuženja.

9. septembar 1999. godine

Odbrana Milana Vujina zatražila je da svi njihovi svedoci budu pod potpunom zaštitom, odnosno da svedoče na pretresima na kojima će biti isključena javnost.

20. novembar 1999. godine

Završeno je izlaganje dokaza u suđenju protiv beogradskog advokata Milana Vujina. Strane su se dogovorile da završne reči budu zatvorene za javnost s obzirom da je i veliki deo suđenja takođe bio zatvoren.

Očekuje se donošenje presude.

Sudija Antonio Kaseze napušta Tribunal

8. septembar 1999. godine

Sudija Kaseze je 6. septembra obavestio predsednicu suda da podnosi ostavku koja stupa na snagu 1. februara 2000. godine. On je odlučio da se vrati na Univerzitet u Firenci.

Antonio Kaseze je bio prvi predsednik Tribunala. Dužnost predsednika je obavljao 4 godine, odnosno dva mandata.

Karla Del Ponte je obavila prvu posetu zemljama bivše Jugoslavije

25. oktobar 1999. godine

Glavni tužilac Tribunala Karla Del Ponte, krenula je u prvu posetu zemljama bivše Jugoslavije obilazeći Makedoniju, Kosovo, BiH i Hrvatsku. Del Ponte je 27. oktobra posetila Skoplje odakle je 28. septembra otputovala na Kosovo. Prilikom posete Kosovu ona je izjavila da razmatra mogućnost podizanja optužnice za genocid, pored već postojeće optužnice za ratne zločine i zločine protiv čovečnosti, protiv predsednika SRJ Slobodana Miloševića. Razmatra se i mogućnost proširenja ove optužnice i na zločine u Hrvatskoj i BiH.

Pripadnici SFOR-a priveli Damira Došena, optuženog za ratne zločine

25. oktobar 1999. godine

Portparol Tribunala Pol Rizli (Paul Rizley), izjavio je da su 25. oktobra u poslepodnevnim časovima pripadnici SFOR-a u Bosni priveli Damira Došena, optuženog, jula 1995. godine, za zločine nad Muslimanima i Hrvatima iz Prijedora počinjene u logoru Keraterm 1992. godine. Došen je bio jedan od trojice komandira straže u ovom logoru i optužen je na osnovu lične i komandne odgovornosti.

8. novembar 1999. godine

Damir Došen je pred Tribunalom izjavio da nije kriv za optužbe sadržane u sedam tačaka optužnice, za zločine protiv čovečnosti i kršenje zakona i običaja rata. U optužnici se navodi da je Došen kao jedan od komandanata logora Keraterm na području Prijedora, odgovoran za ubijanje i zlostavljanje Muslimana i Hrvata tokom 1992. godine u ovom logoru.

Karla Del Ponte smatra da istražitelji Tribunala treba da imaju pristup i svedocima i žrtvama u Srbiji

29. oktobar 1999. godine

Glavni tužilac Tribunala Karla Del Ponte, zatražila je od jugoslovenskih vlasti da istražiteljima Tribunala obezbede pristup srpskim svedocima i žrtvama.

Po rečima Karle Del Ponte, osnovna teškoća sa kojom se suočavaju istražitelji jeste nemogućnost da se obezbedi pristup srpskim svedocima i žrtvama jer su mnogi od njih sada u Srbiji. Istražitelji već 12 meseci nisu u mogućnosti da uđu u Srbiju, što ozbiljno ugrožava mogućnost da se istražuju slučajevi u kojima su Srbi bili žrtve, ne samo na Kosovu, već i u Hrvatskoj i Bosni.

Klod Žorda je izabran za novog predsednika Tribunala

16. novembar 1999. godine

Posle isteka dvogodišnjeg mandata dosadašnje predsednice tribunala sudije Gabrijele Kirk Mekdonald (SAD), za predsednika Tribunala izabran je sudija Klod Žorda

(Francuska). Klod Žorda rođen je 1938. godine u gradu Bone u Alžiru. Diplomirao je na Institutu za političke nauke u Tuluzu 1961. godine. Primljen je u advokatsku komoru u Tuluzu, a šest godina kasnije završio je Državnu školu za sudije. Sa funkcije glavnog tužioca Apelacionog suda u Parizu, imenovan je 1994. godine za sudiju Tribunala.

Karla Del Ponte namerava da istraži navode optužbi za ratne zločine protiv NATO pilota i komandanata počinjene u SRJ

28. decembar 1999. godine

Glavni Tužilac Tribunala, Karla Del Ponte izjavila je 26. decembra, da namerava da istraži optužbe o ratnim zločinima NATO-a tokom intervencije u SRJ. Rekla je da će, ukoliko utvrdi da su tokom ove intervencije prekršene odredbe Ženevskih konvencija, optužiti odgovorne u NATO-u. Portparol tužilaštva Tribunala Pol Rizli (Paule Rizly) saopštio je 28. decembra, da glavni tužilac Karla Del Ponte razmatra držanje NATO pilota tokom intervencije na SRJ i da trenutno proučava izveštaje koji su Tribunalu tim povodom podneti.

Pripadnici SFOR-a priveli penzionisanog generala Vojske Republike Srpske Stanislava Galića

20-29. decembar 1999. godine

Pripadnici SFOR-a su priveli Galića 20. decembra u 7,45 časova u Banjaluci. Galić je optužen za zločine protiv čovečnosti i kršenje zakona i običaja rata. U optužnici se navodi da je on u periodu između 1992. i 1994. godine bio komandant sarajevsko-romanijskog korpusa Vojske Republike Srpske, koji je 44 meseca držao pod opsadom grad Sarajevo. Stanislav Galić je 29. decembra izjavio da nije kriv za navode iz svih sedam tačaka optužnice. Prema navodima optužnice, Galić se smatra odgovornim za ubistvo hiljada građana Sarajeva artiljerijskim, minobacačkim i snajperskim napadima sa brda koja se nalaze oko grada. U optužnici se takođe navodi i odgovornost za šest slučajeva masovnih ubistava u Sarajevu u ovom periodu, među kojima je i napad na pijacu Markale 5. februara 1994. godine u kome je poginulo 66 osoba, dok je 144 ranjeno.

Pripadnici SFOR-a priveli Zorana Vukovića

23. decembar 1999. godine

Pripadnici SFOR-a su 23. decembra priveli Zorana Vukovića koji je juna 1996. godine optužen za ratne zločine počinjene tokom napada srpskih oružanih snaga i zauzimanja opštine Foča 1992. godine. Vuković je bio jedan od komandanata vojne policije i vođa paramilitaraca.

FOND ZA HUMANITARNO PRAVO

osnovan 1992.

- Nadzire, istražuje i izveštava o ljudskim pravima.
- Pruža pravnu pomoć žrtvama kršenja ljudskih prava pred domaćim sudovima.
- Sistematski nadzire poštovanje Konvencije protiv torture.
- Savetuje i pomaže žrtvama u njihovom obraćanju Komitetu protiv torture.
- Istražuje i izveštava o povredama međunarodnog humanitarnog prava u oružanim sukobima u bivšoj Jugoslaviji.
- Prati i izveštava o nacionalnim suđenjima za ratne zločine.
- Redovno prati i izveštava o radu Haškog tribunala.
- Organizuje međunarodne konferencije o suđenjima za ratne zločine.
- Organizuje seminare o instrumentima za zaštitu ljudskih prava.
- Objavljuje izveštaje u ediciji Pod lupom.
- Objavljuje dokumenta Evropskog suda za ljudska prava i Haškog tribunala u ediciji Dokumenta.
- Izdaje bilten o Haškom tribunalu.

OSNIVAČ I IZVRŠNI DIREKTOR

Nataša Kandić

PRESEDNIK SAVETA

Dejan Janča

OBJAVLJENE KNJIGE

Pod lupom

Ljudska prava u bivšoj Jugoslaviji 1991-95.
Protivpravno ponašanje policije u Srbiji i Crnoj Gori (1997)
Policija protiv građanskog protesta u Srbiji (1997)

Dokumenta

Haški tribunal (1997)
Politička prava i slobode – izabrane presude Evropskog suda za ljudska prava (1997)
Prava na život i slobodu – Izabrane presude Evropskog suda za ljudska prava (1998)

Bilten

Nos. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Adresa:

Avalska 9, 11 000 Beograd

Adresa:

Kancelarija Kosovo

FR Yugoslavia
e-mail: hlc@eunet.yu
adresa na internetu:
www.hlc.org.yu
tel/fax: +381 11 444 3944
444 5741
444 1487

Njegoševa 17, 38 000
Priština
tel/fax: +381 38 20 807

Fond za humanitarno pravo

